

Social
Drug Policy
Initiative

ZAŻYJ DAWKĘ WIEDZY

RAPORT KOŃCOWY

egzemplarz bezpłatny, dostępny w formie elektronicznej

Niniejsza publikacja jest raportem z realizacji projektu "Zażyj Dawkę Wiedzy - kino edukacyjne SIN". Składa się z dwóch części: raportu z realizacji projektu oraz raportu z badania, którego realizacja była jednym z działań projektowych.

autorzy:

raport z realizacji projektu: Katarzyna Smukowska

raport z badania: Mikołaj Gano

przy powstaniu raportu z badania pomogły następujące osoby:

- Katarzyna Smukowska - kwestionariusz ankiety, korekta
- Magdalena Witkowska - kwestionariusz ankiety, baza danych, korekta
- Józef Bongowski - kwestionariusz ankiety
- Anna Miedzińska - korekta

okładka: Mateusz Koy

fot. Anna Kaliyuga, Magda Majchrowicz

skład graficzny: Małgorzata Małyszko

Społeczna Inicjatywa Narkopolityki, Gdańsk 2021

Niniejsza publikacja jest wynikiem realizacji projektu "Zażyj Dawkę Wiedzy - kino edukacyjne SIN", który został dofinansowany w ramach Europejskiego Korpusu Solidarności ze środków Unii Europejskiej. Realizatorem projektu była grupa złożona z wolontariuszy Stowarzyszenia Społeczna Inicjatywa Narkopolityki, a w szczególności jego Trójmiejskiego Oddziału - SIN 3City.

Projekt otrzymał dofinansowanie
z Europejskiego Korpusu
Solidarności Unii Europejskiej

Niniejsza publikacja odzwierciedla opinie jej autorów, Komisja Europejska nie jest odpowiedzialna za sposób wykorzystania informacji zawartych w tym raporcie.

SPIIS TREŚCI

CZĘŚĆ I - raport z realizacji projektu

1.1 Charakterystyka problemu

1.2 Realizacja projektu

CZĘŚĆ II - raport z badania

2.1 Założenia metodologiczne

2.2 Podstawowe częstości

2.3 Praktyki zażywania substancji

2.4 Test wiedzy respondentów

2.5 Opinie respondentów i ewaluacja

2.6 Wnioski z badania

CZĘŚĆ I

Raport z realizacji projektu

1.1 Charakterystyka problemu

Posiadanie nielegalnych substancji psychoaktywnych zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 1 miesiąca do 3 lat, jednak większość wyroków w sprawie posiadania to wyroki w zawieszeniu. Mimo zagrożenia karą pozbawienia wolności używanie substancji psychoaktywnych w Polsce jest faktem. Dotyczy najczęściej młodzieży, według badań ESPAD z 2015 43% polskich uczniów przynajmniej raz w życiu spróbowało marihuany¹.

Oferta pozaszkolnej edukacji narkotykowej prawie nie istnieje, a edukacja narkotykowa realizowana w szkołach opiera się na stereotypach, nieprawdziwych informacjach i wzbudzaniu strachu². Prowadzący nie mają odpowiedniej wiedzy, nie potrafią dotrzeć do uczniów, a zajęcia często prowadzone są przez funkcjonariuszy policji. Z opinii młodzieży³ wynika, że nie mają oni zaufania do tej instytucji, więc można się spodziewać, że taka profilaktyka nie cechuje się wysoką skutecznością. Główną przeszkodą w prowadzeniu edukacji w tym temacie jest status prawny substancji psychoaktywnych. Substancje psychoaktywne są tematem tabu. Zarówno młodzież jak i edukatorzy nie chcą dzielić się swoimi doświadczeniami dot. tych substancji z obawy przed naruszeniem norm społecznych związanych ze stosowaniem nielegalnych substancji psychoaktywnych, konsekwencjami prawnymi i reakcjami opartymi na narkofobii. Rzadko słyszy się o prowadzeniu edukacji rówieśniczej⁴ - a to właśnie ona może przynosić zamierzone efekty. Poprzez zwiększenie zaufania i zmniejszanie dystansu w procesie edukacyjnym, pozwala znacznie taniej i efektywniej przekazywać wiedzę, zwłaszcza w środowiskach gdzie tradycyjne metody edukacyjne zawodzą.

Jednym z głównych źródeł, z których młodzież czerpie wiedzę o świecie jest internet. W internecie można zetknąć się z różną wiedzą na temat substancji psychoaktywnych - zarówno z wiedzą rzetelną (opartą na faktach czy też wiedzy naukowej), ale też potoczną i całkowicie fałszywą. Tematyczne fora zawierają głównie opisy subiektywnych doświadczeń internautów, a zawarte w nich specyficzne informacje dot. np. dawkowania i efektów zażywania narkotyków mogą być mylące ze względu na brak informacji o pozostałych czynnikach, specyficznych dla tych osób: tolerancji na substancję, masie ciała, stanie zdrowia itd., więc nie można traktować ich jako wskazówek na temat bezpiecznego sposobu zażywania substancji. Kolejnym źródłem informacji o narkotykach, które można znaleźć w internecie są badania naukowe, ale one są na zbyt wysokim poziomie skomplikowania dla młodego odbiorcy. Mało jest wiedzy eksperckiej podanej w sposób przystępny dla laika.

Jeśli osoba decyduje się na zażycie substancji, powinna ona zadbać o zminimalizowanie ryzyk związanych z zażyciem. Najniebezpieczniejsza substancja to ta nieznaną, dlatego użytkownicy substancji psychoaktywnych powinni sprawdzać czy narkotyk, który kupili, rzeczywiście zawiera substancję deklarowaną przez sprzedawcę i nie zawiera domieszek. Najprostszym i najtańszym sposobem na sprawdzenie obecności substancji jest użycie testów kolorymetrycznych. Takie testy dla użytkowników substancji są dostępne w Polsce od 2016 roku. To stosunkowo krótko, testowanie substancji nadal nie jest w naszym kraju popularne, więc działania mające na celu popularyzację testowania jako metody redukcji szkód są konieczne dla ochrony zdrowia użytkowników substancji psychoaktywnych. Z danych laboratoriów narkotyków funkcjonujących za zachodzie Europy wynika, że testowanie substancji jest skutecznym sposobem zapobiegania przedawkowań: nawet 20% testujących dobrowolnie rezygnuje z zażycia przetestowanej substancji⁵ (kiedy okazują się być czymś innym niż użytkownik się spodziewał), a 40% testujących zażywa mniej, niż zamierzało⁶.

1 Badanie ESPAD 2015, <http://www.espad.org/report/home>, dostęp: 27.01.2021.

2 M. Plotko, J. Stola, I. Molnar, P. Sarosi, T. Jovanovic, R. Karczewska, K. Smukowska, M. Arlauskatė, Y. Georgieva, Porozmawiajmy o narkotykach: Ocena edukacji narkotykowej w Bułgarii, na Węgrzech, Litwie, w Polsce i Serbii. Raport regionalny, Wilno, Litwa, 2020, s. 29.

3 Wyrażanych w wywiadach prowadzonych do badania: M. Plotko, J. Stola, I. Molnar, P. Sarosi, T. Jovanovic, R. Karczewska, K. Smukowska, M. Arlauskatė, Y. Georgieva, Porozmawiajmy o narkotykach: Ocena edukacji narkotykowej w Bułgarii, na Węgrzech, Litwie, w Polsce i Serbii. Raport regionalny, Wilno, Litwa, 2020.

4 Czyli edukacji prowadzonej przez osoby w wieku podobnym do odbiorców lub o podobnych do nich doświadczeniach życiowych.

5 Strona BBC, <https://www.bbc.co.uk/bbcthree/article/92063060-2ca3-4d9a-a6a2-538e47394f58>, dostęp: 29.01.2020.

6 Strona The Economist, <https://www.economist.com/leaders/2018/06/02/festival-drug-testing-shows-a-way-to-reduce-harm>, dostęp: 29.01.2020.

1.2 Realizacja projektu

Projekt był pomyślany jako kontynuacja edukacyjnego cyklu rozpoczętego w czerwcu 2018 roku. Wówczas wolontariusze z Trójmiejskiego Oddziału SIN zorganizowali dwa wydarzenia polegające na projekcji filmów o substancjach psychoaktywnych, rozmowy z zaproszonymi gośćmi - bardziej doświadczonymi kolegami z Warszawskiego Oddziału SIN oraz prezentacji stoiska partyworkerskiego. Grupa inicjatywna tego projektu chciała rozszerzyć formułę wydarzeń o warsztaty testowania substancji psychoaktywnych z użyciem testów kolorymetrycznych oraz badanie ankietowe - tak też się stało dzięki wsparciu Europejskiego Korpusu Solidarności. W ramach projektu udało się zrealizować siedem wydarzeń edukacyjnych składających się z:

- warsztatów pokazowo-treningowych z testowania substancji przy użyciu testów kolorymetrycznych, które są obecnie najtańszą i najprostszą możliwą metodą na sprawdzenie obecności substancji: uczestnicy dowiedzieli się jak ważne jest, by prawidłowo identyfikować swoje substancje i czy rzeczywiście posiadana substancja jest tą, za którą ją uważali (a nie tańszy i na ogół bardziej niebezpieczny zamiennik), mogli sami wykonać testy (na legalnych substancjach),
- projekcji filmów dotyczących problematyki używania substancji psychoaktywnych i zachowań ryzykownych, pokazujących temat z różnych perspektyw, ale obrazujący społeczny koszt uzależnień: wybrane filmy były pozbawione sugestii zachęcających do używania substancji psychoaktywnych i miały przedstawić perspektywę do refleksji nad problematyką substancji,
- rozmowy z zaproszonymi ekspertami były oparte na ich komentarzu do oglądanego wcześniej filmu, nawiązując do swojej działalności profesjonalnej odpowiadali na pytania prowadzącego, a następnie odpowiadali na pytania uczestników wydarzenia; ekspertami cyklu byli: profilaktycy i terapeuci uzależnień, specjaliści działający w obszarze redukcji szkód, psychologowie i pracownicy naukowcy zajmujący się tematyką substancji psychoaktywnych,
- stoiska partyworkerskiego, modelowego stoiska promocji zdrowia i bezpieczeństwa na imprezach, na którym znajdują się: woda, owoce, suplementy diety, ulotki informacyjne, naklejki, filtry węglowe, testy kolorymetryczne, prezerwatywy, zatyczki do uszu, gumy do żucia, alkomat, apteczka; a obsługujący stoisko partyworkerzy odpowiadają na pytania uczestników.

Podczas wydarzeń, a także przez internet, prowadzone było badanie, mające na celu:

- sprawdzenie skuteczności warsztatów,
- ocenę warsztatów w oczach uczestników,
- sprawdzenie stosunku osób uczestniczących w badaniu wobec narkopolityki, osób uzależnionych, substancji psychoaktywnych, redukcji szkód,
- ewaluację wydarzeń realizowanych w projekcie,
- sprawdzenie jak duża część osób badanych jest użytkownikami substancji psychoaktywnych,
- porównanie praktyk, wiedzy i opinii między osobami, które uczestniczyły w wydarzeniach a osobami, które w nich nie uczestniczyły.

Projekt był wzbogacony o szkolenia dla grupy realizatorów projektu oraz wolontariuszy: redukcja szkód, narzędzia do obsługi projektów online, pierwsza pomoc.

Również w ramach projektu Trójmiejski Oddział SIN podjął roczną współpracę z coachem, który wspierał zarówno realizację wydarzeń edukacyjnych, jak i proces rozwoju Oddziału.

Projekt był promowany w social mediach, mediach lokalnych, na ulicach (plakaty), a z jednego z wydarzeń powstał film. Do zarządzania projektem używano narzędzi online. Wszystkie działania były realizowane przez osoby młode, w wieku 18-30. Przy realizacji projektu nawiązano współpracę z kołem naukowym SWPS: Akademicką Korporacją Międzyuczelnianą Eksperyment, dzięki czemu udało się m. in. pozyskać miejsce do realizacji wydarzeń i szkoleń. Początkowo projekt był zaplanowany na jeden rok - od czerwca 2019 do czerwca 2020, jednak pandemia COVID-19 spowodowała wydłużenie projektu o pół roku, do grudnia 2020. W sytuacji pandemii nie można było realizować wydarzeń na żywo, które były podstawą tego projektu. Najpierw przedłużono termin realizacji projektu, w oczekiwaniu na uspokojenie sytuacji pandemicznej. Wspólnie z grupą wolontariuszy ustalono, że wydarzenia nie będą realizowane w okresie wakacyjnym, ze względu na to, że większość zespołu to studenci, którzy wyprowadzają się z Trójmiasta na ten czas. Po wakacjach jednak znów zaczęły się ograniczenia co do ilości publiki podczas wydarzeń, dlatego zdecydowano się na zrealizowanie kolejnych wydarzeń w wersji online. To wymagało zmodyfikowania formuły wydarzeń:

- nie da się przeprowadzić w wersji online warsztatów testowania, dlatego zdecydowano się nagrany wcześniej wykład i prezentację testowania, a następnie pytania do chemika "na żywo",
- wspólne oglądanie w formie online zajęłoby zbyt wiele czasu i prawdopodobnie nie byłoby atrakcyjne dla odbiorców, a także jest problematyczne ze względu na prawa autorskie, dlatego zachęcano do obejrzenia filmu indywidualnie przed wydarzeniem, podawano linki do filmu,
- wirtualne stoisko partyworkerskie stawiano na Discordzie⁷, gdzie partyworkerzy z pomocą kamerki internetowej rozmawiali na czacie wideo, w tym odpowiadali na pytania zadawane na czacie tekstowym.

Realizacja wydarzeń online była największym wyzwaniem w tym projekcie. Obsługa techniczna audio i wideo zdecydowanie nie była czymś czego spodziewali się realizatorzy działań, występowały problemy z opóźnieniami i jakością dźwięku. W grudniu 2020 zrealizowano ostatnie wydarzenie w ramach projektu z Europejskiego Korpusu Solidarności - siódme w projekcie, a dziewiąte w cyklu. Po tym zdecydowano się na zorganizowanie jeszcze jednego, ostatniego wydarzenia - żeby dopełnić do pełnej dziesiątki cyklu. Realizatorzy zauważyli, że wyczerpała się częściowo formuła wydarzeń złożonych z tych konkretnych elementów, a dodatkowo sytuacja pandemiczna nie sprzyja wydarzeniom bazującym na oglądaniu filmów.

Poniżej znajduje się opis każdego z dziesięciu wydarzeń cyklu. Przy wydarzeniach finansowanych ze środków EKS znajduje się odpowiednia adnotacja.

1) 26.06.2018, Sopoteka - Biblioteka Sopotka, Sopot

Okazja: pierwsze wydarzenie Zażyj Dawkę Wiedzy zostało zorganizowane przy okazji Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Narkomanii (właśc. Międzynarodowego Dnia Przeciwdziałania Nadużywaniu Środków Odurzających i ich Nielegalnemu Handlowi). Dawniej instytucje państwowe wykorzystywały tę datę do pokazania swoich "osiągnięć" w zakresie kontroli narkotyków, aktualnie tego dnia na całym świecie odbywają się akcje kampanii Support. Don't Punish, mające na celu odzyskanie i zmianę narracji tego dnia - zwrócenie uwagi na to co rzeczywiście działa, czyli na zaprzestanie karania osób z uzależnieniem, a zamiast tego wspieranie ich, a także promocję zdrowia i redukcji szkód.

Film: "Dirty Pictures" - MDMA to narkotyk popularny tak w latach '60 jak i w obecnych. Co takiego sprawia, że pomimo upływu czasu nadal sięga po niego tylu młodych ludzi? Jakie były jego początki? Film Dirty Pictures przedstawia nie tylko jego historię, ale także biografię Alexandra "Sashy" Shulgina, człowieka, który poświęcił się zgłębieniu tej odkrytej w 1912 substancji oraz który w trakcie swojej chemicznej kariery związany był z ponad 200 innymi substancjami psychoaktywnymi. Z filmu można się również dowiedzieć o medycznym wykorzystaniu "ecstasy" oraz dlaczego według Sashy nie jest to odpowiednia nazwa.

Ekspert: Maciej Stola - socjolog, członek SIN niemal od początku jego istnienia, założyciel i koordynator krakowskiego oddziału SIN, koordynator partyworkingu w Warszawie

2) 6.11.2018, Sopoteka - Biblioteka Sopotka, Sopot

Film: "Alchemia świadomości: Halucynogeny i ekstazy" - Wokół halucynogenów narodziło się w naszym społeczeństwie wiele mitów. Ze względu na swój sposób działania, przez jednych obdarzone są niemalże nabożną czcią i ciągnie się za nimi znajomość mistycyzmu, a dla innych z tych samych przyczyn są ucieleśnieniem zła na świecie i zaprzeczeniem temu co ludzkie dobre w nas wszystkich. "Alchemia świadomości: Halucynogeny i ekstazy" podchodzi do tego tematu bardziej rzeczowo. Film przedstawia nam historię używek, ich działanie, zastosowanie czy też wpływ na zdrowie, obala wiele mitów opartych na uprzedzeniach oraz przestrzega w kwestiach, o których mówi się rzadziej.

Ekspert: Jerzy Afanasjew - badacz narkotyków, producent testów kolorymetrycznych, wiceprezes SIN, zajmował się problematyką polityki narkotykowej na stażach w „Romanian Harm Reduction Network” w Rumunii oraz w „CheckIt” w Portugalii i „Energy Control” w Hiszpanii

Zażyj Dawkę Wiedzy

kino edukacyjne
6.11.2018

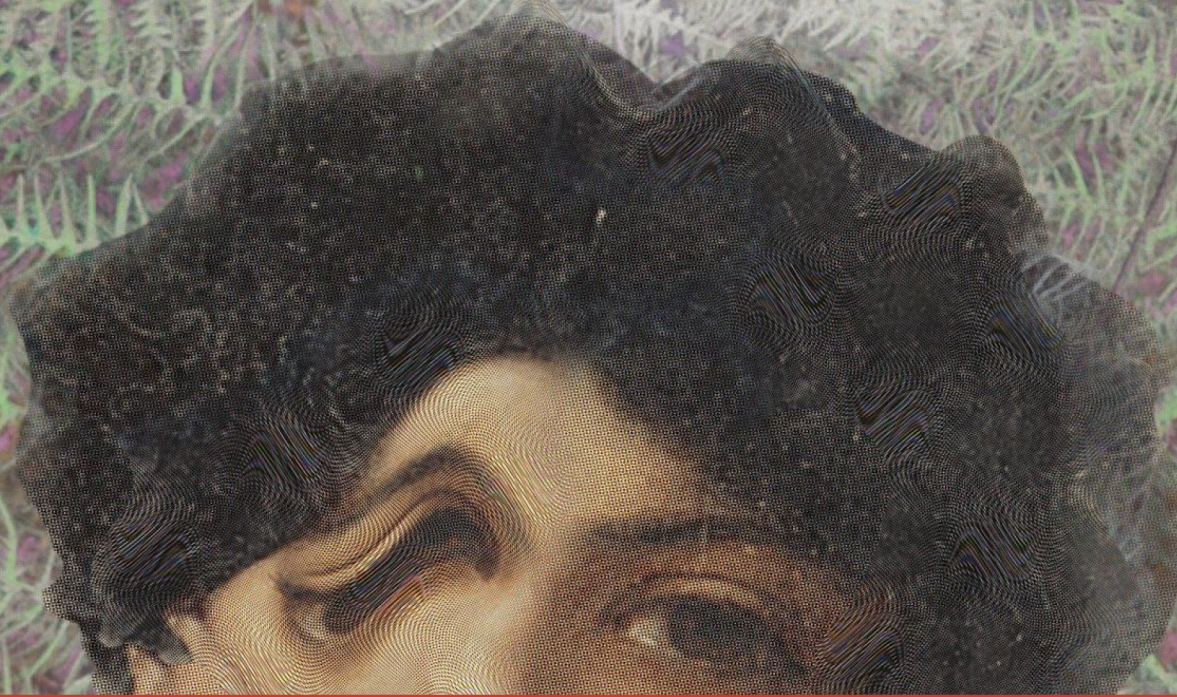
Sopoteka, Biblioteka Sopocka, Sopot Centrum,
poziom +2, Tadeusza Kościuszki 14

w programie:

17.00 - pokaz filmu Alchemia świadomości: Halucynogeny i ekstazy

18.00 - panel dyskusyjny z Jerzym Afanasjewem

 <https://www.facebook.com/SINtrojmiasto>

3) 26.06.2019, uniwersytet SWPS, Sopot (finansowane ze środków EKS)

Okazja: data nieprzypadkowa - trzecie wydarzenie odbywa się dokładnie rok po pierwszym - 26.06 to Międzynarodowy Dzień Przeciwdziałania Narkomanii, dlatego głównym tematem dyskusji była kwestia uzależnień. Ponownie Zażyj Dawkę Wiedzy było częścią globalnej kampanii Support. Don't Punish. Równolegle przy współpracy z wolontariuszami SIN ze Śląska zorganizowaliśmy wydarzenie pod szyldem Zażyj Dawkę Wiedzy w Katowicach, również na uniwersytecie SWPS - z tym samym filmem, też z warsztatami testowania i z terapeutą uzależnień Szymonem Pluta w roli eksperta. Film: "A Day in the Life: The World of Humans Who Use Drugs"

Ekspert: dr Paweł Atroszko - adiunkt w Zakładzie Psychometrii i Statystyki w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Gdańskiego, specjalizuje się w badaniach dotyczących problematyki uzależnień behawioralnych

4) 19.09.2019, uniwersytet SWPS, Sopot (finansowane ze środków EKS)

Film: Bufo Alvarius - The Underground Secret - dokument stanowiący studium najsilniejszej poznanej substancji psychoaktywnej, tryptaminy 5-MeO-DMT wydzielanej przez ropuchę Bufo Alvarius z pustyni Sonora. Fascynujące urywki z wyprawy do Ameryki Południowej grupy czeskich psychonautów zostały przeplecione osobistymi rozważaniami ze Stanislavem Grofem, sławnym twórcą psychologii transpersonalnej oraz Octaviem Rettingiem, współczesnym szamanem, który przeprowadził tysiące ludzi z całego świata przez ceremonialną podróż z Bufo. Początkowo prosty reportaż z doświadczeń uczestników rozwinął się w unikalne rozważania nad naturą ludzkiej świadomości i istnienia. Produkcja wzbogacona została animacjami inspirowanymi duchowymi doznaniem, jakie wywołuje ta tajemnicza substancja, zabiera w prawdziwą zmysłową podróż w głąb naszej świadomości i istnienia.

Ekspert: Damian Mestostaw Sobczyk - aktywista racjonalnej polityki narkotykowej, twórca edukacyjnego kanału "Wiem co ćpiem" (140 tys. sub.) oraz "Mestostaw" (104 tys. sub.), członek Polskiej Sieci Polityki Narkotykowej oraz Społecznej Inicjatywy Narkopolityki, współzałożyciel oraz członek zarządu Polskiego Towarzystwa Psychodelicznego

5) 27.11.2019, Projektowa, Sopot (finansowane ze środków EKS)

Film: The House I Live In - War on Drugs in the United States - to dokument o amerykańskiej polityce narkotykowej, opierającej się na tytułowej wojnie z narkotykami wypowiedzianej przez Nixona, a pochłaniającej ogromne kwoty. Film zawiera relacje policjantów, sędziów, dziennikarzy, polityków, więźniów, osób uzależnionych, ich rodzin oraz innych osób związanych z tematem amerykańskiej wojny z narkotykami

Ekspert: Piotr Tubelewicz - prezes SIN, historyk, socjolog, partyworker, streetworker, pracownik świetlicy drop-in, gdzie udziela pomocy ludziom zażywającym narkotyki iniekcyjnie, ewaluator programów profilaktycznych, badacz w projektach dla jednostek samorządu terytorialnego, latach 2016-17 pełnił funkcję referenta ds. profilaktyki uzależnień w Gorzowie Wielkopolskim, odpowiadając również za konsultacje społeczne wydziału.

6) 10.01.2020, Świetlica Krytyki Politycznej w Trójmieście, Gdańsk (finansowane ze środków EKS)
 Film: "Że życie ma sens" - offowa produkcja od Sky Piastowskie, aktorzy bez doświadczenia, amatorska kamera, a w tle muzyka zespołu Kaliber 44. Fabuła rozgrywa się w Zielonej Górze, pod koniec XX-wieku, czyli w momencie kiedy substancje psychoaktywne już zdążyły odcisnąć mocne piętno w polskiej kulturze. Film jest autobiograficzną historią ekipy filmowej, której drogi niespodziewanie krzyżują się z chłopakiem z sąsiedztwa który oferuje im eksperymenty z substancjami psychoaktywnymi. Produkcja przedstawia faktyczną sytuację młodych ludzi zmagających się z rzeczywistością końca XX wieku. "Tak naprawdę nie łączy ich ani przyjaźń, ani pasja tworzenia, ani nawet narkotyki. Ich jedyną wspólną cechą jest samotność - samotność w tłumie. "Że życie ma sens" to przede wszystkim film o samotności mającej różne oblicza. Jest to zapewne punkt wyjścia w wyborach, jakich dokonują bohaterowie na przestrzeni całego filmu" - dopowiada twórca filmu Grzegorz Lipiec.

Ekspert: Szymon Pluta - psycholog, specjalista psychoterapii uzależnień, edukator, wiceprezes SIN, koordynator Śląskiego Oddziału SIN, konsultant Polskiego Towarzystwa Psychodelicznego, autor publikacji o enteogenach oraz bloga Psychedelein⁸.

7) 10.03.2020, Wydział Biologii Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk (finansowane ze środków EKS)

Film: "Take Your Pills" to amerykański film dokumentalny wyprodukowany przez Netflix, który traktuje o coraz popularniejszym zjawisku korzystania ze stymulantów na receptę, takich jak Adderall - przedstawia skalę, przekrój i złożoność sytuacji która występuje w Stanach Zjednoczonych.

Ekspert: dr Wojciech Glac - neurobiolog, adiunkt w Pracowni Neurobiologii Katedry Fizjologii Zwierząt i Człowieka Uniwersytetu Gdańskiego, naukowo zajmuje się problematyką uzależnień, ale jego największą pasją jest popularyzacja nauki, każdego roku prowadzi kilkadziesiąt wykładów o tematyce mózgu i jest organizatorem Dni Mózgu w Trójmieście, które od 10 lat przyciągają na Uniwersytet Gdański pasjonatów mózgu.

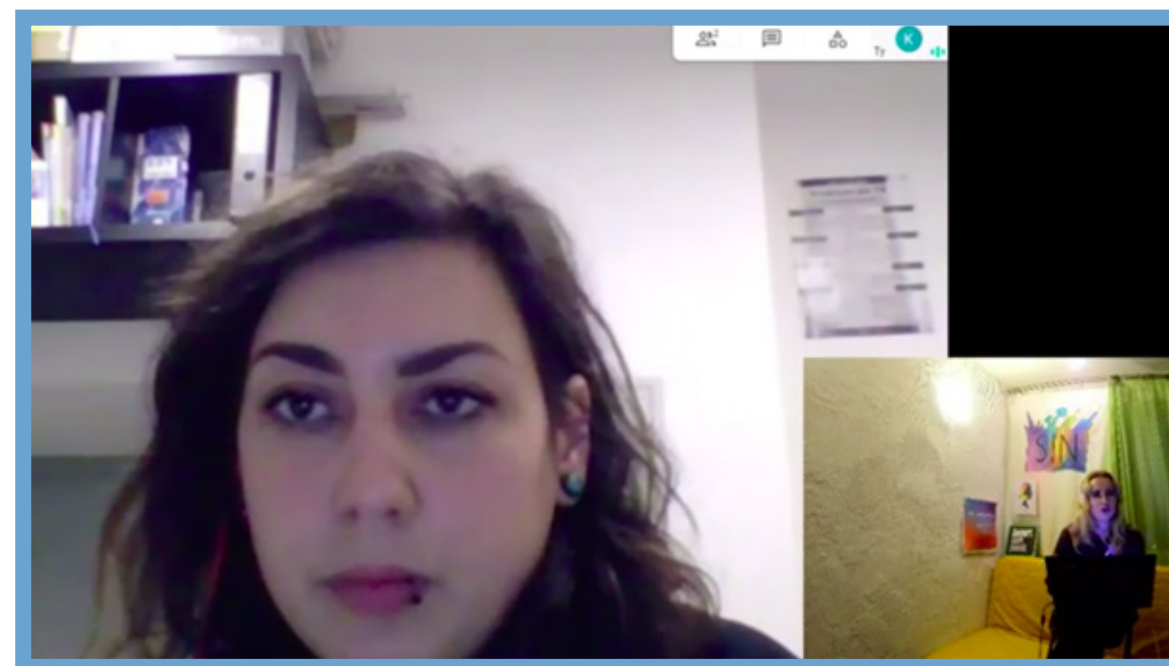
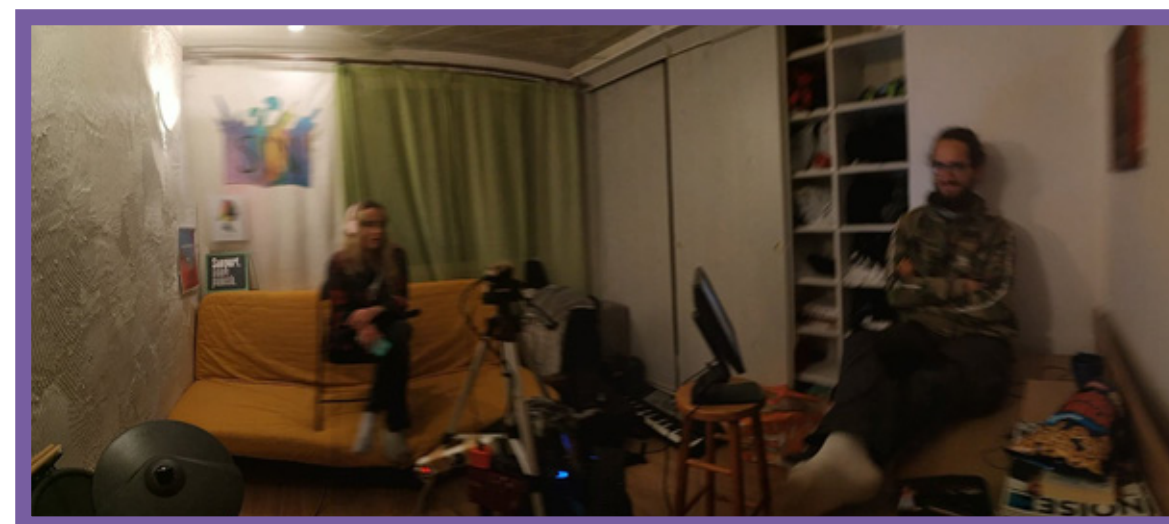
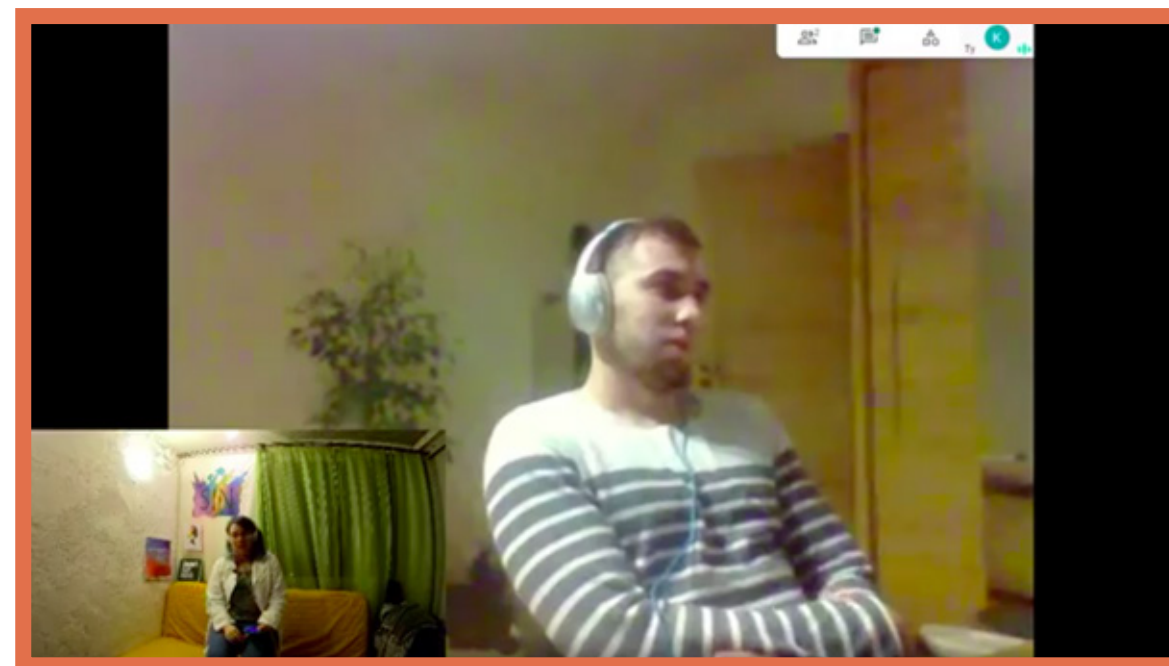

8) 30.10.2020, online (finansowane ze środków EKS)

Film: "Nadzieja to nie obowiązek" - film dokumentalny Agi Szućlik będący świetną prezentacją tego co się dzieje w krakowskim Drop-inie, czyli świetlicy wsparcia dziennego dla osób używających substancji psychoaktywnych. Film ten w sposób niezwykle poruszający pokazuje codzienne życie pracowników i klientów punktu Drop-in mieszczącego się na krakowskim Kazimierzu. Wystuchując historii klientów Dropa możemy poznać trudne warunki, z którymi muszą się zmagać oraz poznać sytuację życiową, w której się znaleźli. Wypowiedzi klientów oraz pracowników pozwalają ukazać potrzeby osób zmagających się z bardzo ciężką chorobą jaką jest uzależnienie od substancji psychoaktywnych, m.in. takimi jak morfina oraz clonazepam. Film ten pokazuje jak w praktyce skutecznie pomaga działanie w zgodzie z zasadą redukcji szkód.

Ekspertka: Judyta Put - specjalistka psychoterapii uzależnień, ukończyła studia magisterskie w kierunku pedagogiki specjalnej - resocjalizacji. Od lat pracuje w projektach Redukcji Szkód prowadzonych przez Poradnię MONAR w Krakowie. Stworzyła party-projekt Czyste Bity który działa od 2015 roku w krakowskich klubach i na festiwalach muzycznych. Współtworzy Krakowskie Centrum Redukcji Szkód od początku jego istnienia - świetlicę Drop-In oraz hostel readaptacyjny Drop-Up. Uczestniczka Krakowskiego Forum ds. Bezdomności.

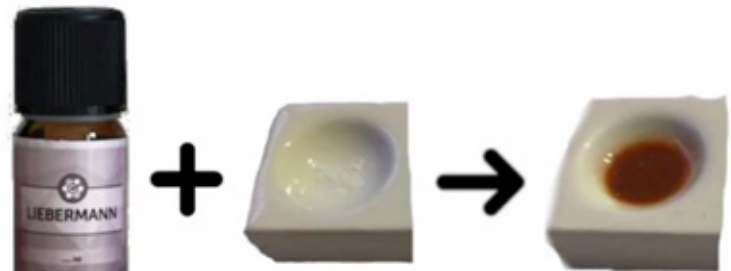

9) 7.12.2020, online (finansowane ze środków EKS)

Film: "Gambit Królowej" - miniserial, netflixa adaptacja książki o tym samym tytule. Opowiada historię Beth Harmon, jej problemów, sukcesów i porażek. Bohaterka po śmierci matki trafia do sierocińca, gdzie spotykając równie skrytego jak ona wóźnego uczy się grać w szachy. Pan Shiebel szybko odkrywa, że ma do czynienia z szachowym geniuszem. Jednocześnie napotkana koleżanka doradza Beth by pigułki na wyrównanie nastroju zbierała i brała wieczorem po kilka na raz. Serial zaciekawia klimatem i estetyką, eksplorując tematykę uzależnienia od substancji psychoaktywnych.

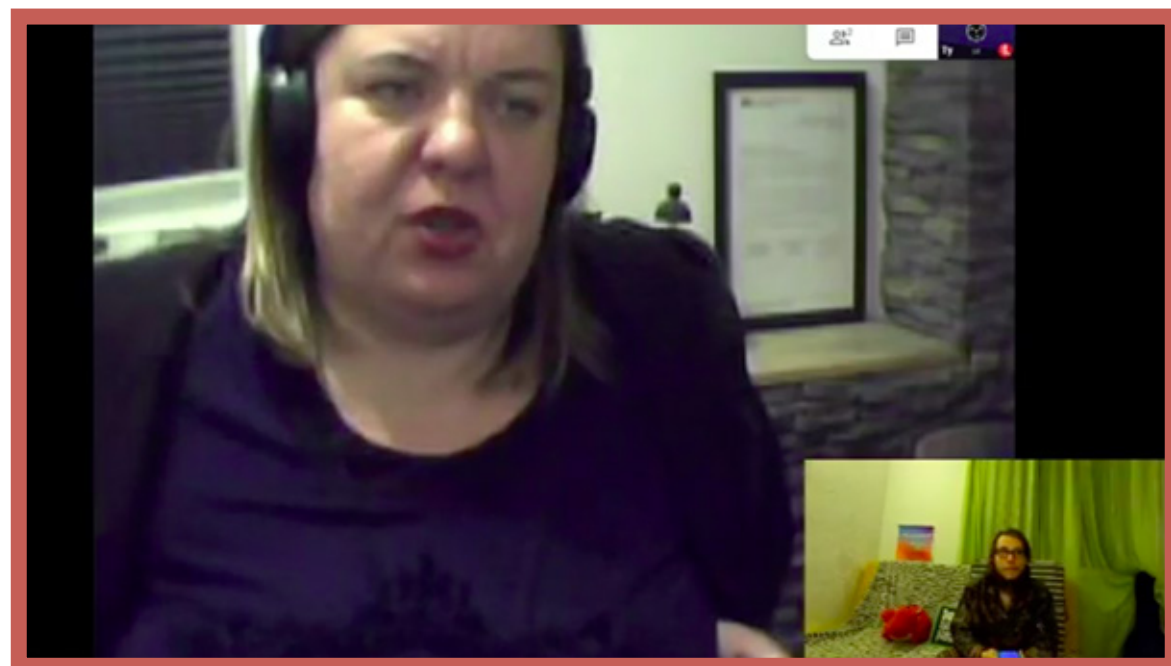
Ekspertka: Dorota Modrzyńska - psycholog, specjalista terapii uzależnienia i współuzależnienia, certyfikowany psychoterapeuta psychoanalityczny - członek zwyczajny Polskiego Towarzystwa Psychoterapii Psychoanalitycznej, superwizor i psychoterapeuta szkoleniowy PTPP, certyfikowany psychotraumatolog w zakresie prowadzenia terapii i szkoleń Polskiego Towarzystwa Psychotraumatologii.

Czym są reakcje kolorymetryczne?

LIEBERMANN (3) REAGENT

4F-MAPB / MPHP (NO COLOR REACTION)	MDPV	BK-EDBP / BUTYLONE
MDPHP / PV9	4-MeO-PV9 / 4F-PHP / MAPB / PENTYLONE	2-MAPB / 5-OBFPV / 5-EAPB / 5-MAPB / 6-EAPB / MDMA
MMC / CBC / CDC / CEC / CIC / CMC / FMC / EEC / EMC / MEC / 4-MMeOC / 4-Cl-PPP / 4Cl-PVP / 4F-PV9 / α-PHP / α-PHP / α-PVP / NEP / NIPP / HEX-EN / PENTEDRONE		

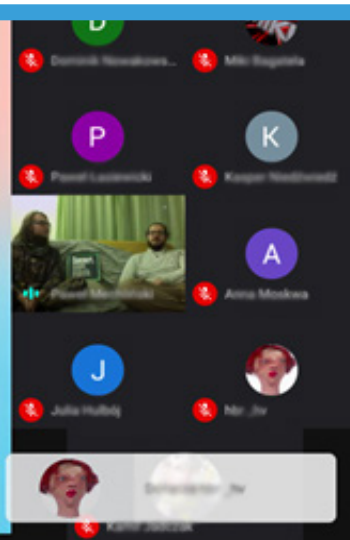
10) 18.01.2021, online

Film: "Magic Trip" - film dokumentalny złożony niemal z samych materiałów archiwalnych zarejestrowanych przez Kena Keseya (słynnego autora "Lotu nad kukułczym gniazdem") na temat legendarnej podróży grupy przyjaciół, zwanych Merry Pranksters, która w 1964 roku wyruszyła w podróż na Wystawę Światową w Nowym Jorku pomalowanym w psychodeliczne wzory autobusem szkolnym.

Ekspert: Paweł Mechliński - student informatyki i psychologii, z tej drugiej pisze pracę magisterską o medytacji. Neurobiolog-amator, zbieracz ciekawostek. Jego podróż zaczęła się od fascynacji kulturalną rewolucją lat sześćdziesiątych i źródłami ruchów bitników oraz dzieci kwiatów. Od 2014 interesuje się pracą z umysłem przy pomocy różnorodnych technik - od psychoterapii, przez medytację, jogę, szamanizm i zachodnie tradycje magiczne. Jego zainteresowania orbitują również w kierunku biologii systemów, relacji między człowiekiem a maszyną, rozwoju inteligencji (biologicznej i sztucznej) oraz zmian klimatycznych.

ZAŻYJ DAWKĘ WIEDZY ROZMOWA Z EKSPERTEM

ZAPRASZAMY RÓWNIEŻ DO STOISKA
PARTYWORKERSKIEGO NA DISCORDZIE

Szczegóły spotkania

Paweł Mechliński prowadzi prezentację

CZEŚĆ II

Raport z badania

2.1 Założenia metodologiczne

Jako element tego projektu, przygotowane i zrealizowane zostało badanie ilościowe w formie ankiety, w wersji papierowej oraz elektronicznej, udostępnianej uczestnikom przeprowadzonych wydarzeń oraz osobom zainteresowanym w Internecie. Celem badania było wsparcie ewaluacyjne organizowanego projektu, ale również zebranie danych pod kątem eksploracyjnym. Bardzo trudno jest napotkać badania, które charakteryzują grupę społeczną, której stowarzyszenia takie jak SIN starają się pomóc - wolontariusze działań z rodzaju redukcji szkód w zakresie używania substancji psychoaktywnych nie mają dostępu do rzeczywistych danych na temat praktyk, czy potrzeb użytkowników tych substancji. Głównym celem ankiety było więc zebranie pewnych charakterystyk społeczności, którą zainteresowało i do której zwrócone było kino edukacyjne SIN. Było to pierwsze badanie ilościowe w tej skali, które przeprowadzono w ramach działań Trójmiejskiego oddziału SIN, dlatego zakres zainteresowania badawczego był dość szeroki - znalazły się w nim zarówno praktyki, wiedza jak i opinie respondentów na temat używania substancji psychoaktywnych. W celu ułatwienia odbioru ankiety została ona podzielona na trzy części, w założeniu do wypełniania oddzielnie podczas przerw w wydarzeniu, po określonych jego etapach. Pierwsza część była przeznaczona do wypełnienia na początku lub podczas przerwy przed warsztatami i odnosiła się do doświadczeń respondentów z substancjami psychoaktywnymi, powodów dla których wzięli udział w wydarzeniu, stosunku wobec wybranych praktyk bezpieczeństwa dot. zażywania substancji psychoaktywnych oraz oceny poziomu i źródeł wiedzy na temat substancji psychoaktywnych. Druga część ankiety była przeznaczona do wypełnienia po przeprowadzeniu warsztatów dotyczących używania testów kolorymetrycznych i składała się głównie z pytań testujących wiedzę ankietowanych: znajomości nazw testów, faktów na temat substancji i testowania oraz relatywnej oceny zagrożenia jakie powodują dla użytkownika i dla społeczeństwa. Źródłem informacji na temat realnego niebezpieczeństwa generowanego przez substancje psychoaktywne, do którego porównywane były odpowiedzi respondentów, było słynne badanie przeprowadzone przez komitet naukowy DrugScience⁹ w 2010 roku w Wielkiej Brytanii, raport z którego został następnie opublikowany w prestiżowym czasopiśmie medycznym The Lancet¹⁰. Ostatnia, trzecia część ankiety była przeznaczona do wypełnienia po projekcji filmowej i dyskusji na jego temat (czyli na koniec wydarzenia) a odnosiła się do opinii respondentów na temat narkopolityki, stosunku wobec legalności substancji psychoaktywnych, statusu osób uzależnionych oraz sposobów na walkę z problemami jakie generują substancje. Na końcu znalazło się też pytanie ewaluacyjne oraz metryczka, czyli pytania o wiek, płeć i miejsce zamieszkania. Reszta tego raportu jest prezentacją i opracowaniem wyników opisanej wyżej ankiety. W pierwszej kolejności zostały przedstawione wyniki częstości odpowiedzi respondentów w pytaniach z pierwszej części oraz metryczki ankiety, w celu zaprezentowania charakterystyki tej puli operacyjnej. Następnie opisane zostały wyniki dot. wzorów stosowania substancji psychoaktywnych, praktyk bezpieczeństwa, źródeł wiedzy oraz wyniki testu merytorycznego z drugiej części ankiety. Na końcu przedstawione zostały opinie ankietowanych względem narkopolityki, wyniki pytań ewaluacyjnych oraz wnioski końcowe z badania.

⁹ Oryginalnie zwane Independent Scientific Committee on Drugs (ISCD).

¹⁰ Prof. D. Nutt, dr L. King, dr L. Phillips, Drug harms in the UK: a multicriteria decision analysis, The Lancet 2010, vol. 376, 1558-1565, UK.

2.2 Podstawowe częstotści

W ramach badania zebrano 243 poprawnie wypełnione kwestionariusze ankiety - ⅔ z czego stanowiły arkusze papierowe a ⅓ wypełnienia elektroniczne. Zdecydowana większość ankietowanych była zamieszkała w Trójmieście, a z osób, które wypełniały ankietę papierową, jedynie 4 były “nie z tego regionu”. Były to też przeważnie osoby młode, aż 87% respondentów nie miało więcej niż 25 lat, a 58% miało poniżej 21 lat. Rozkład wieku w zależności od miejsca wypełnienia ankiety był do siebie zbliżony, z dwoma zasadniczymi różnicami - wśród osób, które brały udział w wydarzeniu i wypełniały ankietę na miejscu odnotowano zdecydowanie wyższy odsetek osób w przedziale wiekowym 19-21. Uwzględniając tylko ankiety papierowe, ponad połowa respondentów mieszła się w tym przedziale. Z kolei wśród osób wypełniających ankietę online było też (porównywalnie) ponad dwa razy więcej osób w przedziale wiekowym “18 i mniej lat”. Dość interesujący okazał się podział respondentów według płci - zebrano dokładnie tyle samo odpowiedzi respondentów płci męskiej, jak i żeńskiej, choć nie było to kryterium uwzględniane w doborze próby. Co więcej, te same proporcje zostają zachowane nawet w podziale danych względem miejsca wypełniania - ankietę papierową wypełniło 71 kobiet i tyle samo mężczyzn oraz 10 osób o innej (niebinarnej) tożsamości. Ankietę elektroniczną - 45 kobiet, 45 mężczyzn oraz jedna osoba niebinarna.

P20. Miejsce zamieszkania respondenta - liczba odp.		(%)
A. Mieszka w Trójmieście	176	72
B. Poza Trójmiastem w województwie Pomorskim	28	12
C. Nie jest z tego regionu	39	16

P21. Wiek respondenta - liczba odp.		(%)
A. 18 i mniej	35	14
B. 19-21 lat	107	44
C. 22-25 lat	69	28
D. 26-30 lat	21	9
E. 31-40 lat	9	4
F. 41-64 lata	2	0.8

P22. Płeć respondenta - liczba odp.		(%)
A. Mężczyzna	116	48
B. Kobieta	116	48
C. Inna odpowiedź	11	4,5

P0. Gdzie została wypełniona ankietą - liczba odp.		(%)
- Na miejscu (podczas wydarzenia)	152	63
- Online	91	37

W pytaniu pierwszym respondenci zostali zapytani o to, skąd dowiedzieli się o projekcie - gdzie napotkali jego reklamę bądź też samą ankietę. Dwa z wymienionych w pytaniu źródeł uzyskały zdecydowanie większą część głosów - były to “z naszych stron w internecie” (67% ankietowanych) oraz “od znajomych /rodziny/ współpracownika” (44% ankietowanych). Reklamy fizyczne, takie jak ulotki czy plakaty oraz odpowiedź “z uczelni” otrzymały jedynie po 4 zaznaczenia wśród wszystkich respondentów. Wskazuje to dość dobitnie ścieżki, jakimi rozchodzą się informacje na temat wydarzeń projektowych. Zaledwie 15 osób (6% ankietowanych) nie zaznaczyło żadnej z dwóch najczęściej wybieranych odpowiedzi, przy czym w znacznej większości były to osoby, które wpisały swoją własną odpowiedź. Wśród 26 zaznaczeń “innego źródła”, 12 z nich odnosiło się do wydarzeń lub lokacji, z czego tylko dwie zostały nazwane; klub Bunkier (dwukrotnie) i festiwal Wistoujście (raz). Kolejne 9 wskazywało na strony internetowe nie podlegające pod SIN, w które wchodziła strona Hyperreal (dwukrotnie) oraz Youtube (pozostałe). Z nazwy wymieniono dwa kanały - “Wiem co Ćpiem”¹¹ oraz “Imponderabilia”¹². Na pozostałe 6 odpowiedzi składały się słowa takie jak “SIN”, “szkolenia” czy “partyworking”, co można rozumieć jako dowiedzenie się o projekcie poprzez wolontariat w SIN (4 z 6 przypadków) lub bezpośrednio od partyworkera lub innego wolontariusza SIN. Wyniki wskazują na zdecydowaną przewagę form takich jak Facebook do wzbudzania zainteresowania wydarzeniami dot. narkoedukacji, a zaraz za nimi rozpowszechnianie się informacji tzw. “drogą pantoflową”. Odpowiedzi dopisywane przez respondentów były często mało precyzyjne, ale odnosiły się one w większości właśnie do tej drugiej drogi przekazywania informacji. Choć liczba osób, które dowiedziały się o wydarzeniu ze stron nie podlegających SIN była bardzo mała, to fakt pojawienia się informacji o nim na stronach takich jak Wiem co Ćpiem czy Imponderabilia może wskazywać na pewne pole do współpracy na przyszłość. Cechy respondentów takie jak płeć, wiek czy miejsce zamieszkania nie korelowały w znaczący sposób z odpowiedziami w tym pytaniu. Uzyskane wyniki wskazują na możliwość przebudowania tego rodzaju pytań w przyszłości, w celu zwiększenia ilości przydatnych informacji możliwych do zagregowania. “uczelnia” czy “reklamy fizyczne” okazały się zupełnie nieznacznym źródłem informacji dla potencjalnych uczestników wydarzenia, dlatego można wykluczyć te opcje w przyszłości. Można za to wyróżnić jako osobne opcje “od partyworkera/ki na imprezie” oraz “ze stron internetowych nie podlegających SIN”, oferując też być może pole do odręcznego sprecyzowania odpowiedzi w tych dwóch kategoriach. Można też oddzielić opcję “Facebook” od innych możliwych stron SIN. Tym sposobem, kolejne badania pozwolą na precyzyjną ewaluację skuteczności najczęstszych źródeł rozpowszechniania informacji o organizowanych wydarzeniach.

11 Kanał na YouTube subskrybowany przez 140 tys. osób (stan na styczeń 2021) - dot. edukacji narkotykowej. Właściciel kanału Mestostaw był gościem Zażyj Dawkę Wiedzy #4, informacje o projekcie były publikowane na tym kanale.

12 Kanał na YouTube subskrybowany przez 212 tys. osób (stan na styczeń 2021) - publikujący wywiady z popularnymi osobami. W wywiadzie z 19.07.2019 w którym występował Mestostaw, wspomniana została strona SIN, na której znajdowały się informacje odnośnie wydarzenia. Na kanale miał miejsce również wywiad z członkiem SIN w 2018.

P1. Skąd dowiedzieli się o projekcie (wielokrotnego wyboru) - liczba odp.		(%)
A. Z plakatów, ulotek (reklam fizycznych)	4	1,6
B. Z naszych stron w internecie (facebook, strona www SIN itp.)	164	67
C. Z Uczelni.	4	1,6
D. Od znajomych/rodziny/współpracownika	107	44
E. Z innego źródła, w tym:	26	11
- Festiwale, imprezy, konferencje	12	5
- Inne strony internetowe	8	3
- Bezpośrednio od SIN	6	2

Pytanie drugie odnosiło się do powodów, dla których respondenci zdecydowali się wziąć udział w organizowanym wydarzeniu (lub wypełnić tę ankietę zdalnie). W tym wypadku zdecydowanie najczęściej wybieranymi odpowiedziami były pierwsze dwie - "jestem użytkownikiem substancji psychoaktywnych i chciał(a)bym poszerzyć moją wiedzę na ten temat" (76% ankietowanych) oraz "jestem ciekawy/a tematu redukcji szkód lub substancji psychoaktywnych" (67% ankietowanych). Jak możemy się dowiedzieć z pytania czwartego aż 94% respondentów przynajmniej raz w życiu stosowała jakieś nielegalne substancje psychoaktywne. Po wykluczeniu odpowiedzi pozostałych 6%, odsetek osób, które zaznaczyły pierwszą odpowiedź w pytaniu drugim wzrasta do 80%, a odpowiedź drugą - spada dokładnie o jeden punkt procentowy. Ponad 95% ankietowanych zaznaczyło przynajmniej jedną z tych dwóch odpowiedzi. Wyniki wskazują jasno, że projekt Zażyj Dawkę Wiedzy - kino edukacyjne SIN zwrócił przede wszystkim uwagę osób, które mają już pewne doświadczenie z nielegalnymi substancjami psychoaktywnymi i są zainteresowane własną edukacją na ten temat. Nie chodzi tu wyłącznie o osoby stosujące zakazane substancje regularnie - 42% ankietowanych wskazało, że nie ma obecnie zamiaru przyjmować takich substancji w przyszłości. Tak duży odsetek osób korzystających z nielegalnych substancji psychoaktywnych nie był jednak do końca przewidziany podczas układania kwestionariusza ankiety. Ze względu na bardzo małą liczbę respondentów, którzy nie mieli doświadczenia z nielegalnymi substancjami (14 z 234) statystyczne porównywanie ich odpowiedzi z pozostałymi było bardzo ograniczone. Żadna z tych osób nie zaznaczyła w pytaniu drugim odpowiedzi "osoba mi bliska korzysta z substancji psychoaktywnych" - ⅓ zaznaczeń tej odpowiedzi pochodziło od osób, którym zdarzyło się stosować nielegalne substancje, a pozostałe od tych, które robią to regularnie lub mają je zamiar stosować w przyszłości. Trudno powiedzieć na ile wynika to z jakiegokolwiek tendencji czy po prostu wielkości grupy badawczej, ale uczestnicy tego projektu zdawali się być tu przede wszystkim dla swojej edukacji bądź ciekawości. Wśród uczestników znalazło się 19 osób związanych z SIN lub organizacją projektu, a więc nie stanowiły one dużej puli. Znalazły się wśród nich za to 2 z 5 osób, które nie stosowały nigdy żadnych substancji psychoaktywnych. Wartościowym zdaje się skierować w przyszłości tego rodzaju pytania na dokładniejsze rozróżnienie ukierunkowania zainteresowania respondentów, między ciekawością wobec działania i bezpiecznego stosowania substancji psychoaktywnych, a zainteresowaniem tematem narkopolityki czy funkcjonowania tych substancji w społeczeństwie.

P2. Powody, dla których wzięli udział w wydarzeniu (wielokrotnego wyboru) - liczba odp.		(%)
A. Jestem użytkownikiem substancji psychoaktywnych i chciał(a)bym poszerzyć moją wiedzę na ten temat	185	76
B. Jestem ciekawy/a tematu redukcji szkód lub substancji psychoaktywnych.	162	67
C. Osoba mi bliska korzysta z substancji psychoaktywnych.	25	10
D. Jestem związany/a z SIN lub organizacją projektu.	19	8
E. Jestem tu z przypadku / trudno określić powód.	10	4

P3. Jak oceniają swoją wiedzę na temat substancji psychoaktywnych i ich bezpiecznego używania - liczba odp.		(%)
A. Niska	16	7
B. Średnia	75	31
C. Dość dobra	115	47
D. Wysoka	34	14
E. Trudno powiedzieć	3	1

W pytaniu 3 respondenci zostali poproszeni o ocenę swojej wiedzy na temat substancji psychoaktywnych i ich bezpiecznego stosowania. Większość respondentów oceniła ją na ponadprzeciętną - 61% określiła swoją wiedzę na wyższą niż "średnia", choć warto zwrócić tu uwagę, że w pytaniu nie ma wartości środkowej. Odpowiedzi w tym pytaniu wykazały interesujące zależności, na przykład w porównaniu z liczbą punktów otrzymanych za poprawne odpowiedzi w drugiej części ankiety, ale zostaną one przytoczone przy opisie wyników tych kolejnych pytań. Odpowiedzi w pytaniu trzecim nie różniły się znacząco w zależności od wieku czy miejsca zamieszkania, ale zdecydowanie różniły się w zależności od płci. Kobiety dużo częściej określały swoją wiedzę jako niską lub średnią - medianą była w ich przypadku odpowiedź B. ze średnią odpowiedzi pomiędzy B. a C. Mężczyźni zaznaczali za to w większości odpowiedź C. Trudno jednak powiedzieć na ile wynikało to z możliwie niższej oceny swoich kompetencji w przypadku kobiet, ponieważ średnie wyniki w teście wiedzy również były u kobiet niższe. Kobiety zażywały też średnio mniej substancji, a kontakt z którymi mógł mieć większy wpływ na wiedzę niż sama płeć. Co ciekawe, zarówno najwyżej oceniały się i najwyższe wyniki otrzymały osoby, które w pytaniu o płeć zaznaczyły "inną odpowiedź". Pośród osób, które nie stosowały żadnych substancji, nie było żadnych mężczyzn, cztery z nich stanowiły kobiety, a jedna osoba nie utożsamiała się z żadną z tych płci. Osoby niebinarne stanowiły jednak na tyle mały odsetek, że trudno powiedzieć więcej o ich stylach używania. Na odpowiedzi w pytaniu czwartym nie miał znaczącego wpływu wiek respondentów - każda z osób niestosujących żadnych substancji miała więcej niż 18 lat, ale ⅓ z tych, którzy stosowali tylko legalne substancje miała 18 lub mniej lat. Miejsce zamieszkania zdawało się mieć jednak znaczenie¹³, ponieważ prawie 80% osób zamieszkających w woj. Pomorskim (ale nie z Trójmiasta) wybierało tu opcję D. Ta grupa stanowiła też jednak niespełna 12% wszystkich respondentów, więc nie można tutaj wykluczyć przypadku.

13 Istotność testu chi-kwadrat dokładnie 5% (p=0.05). Oznacza to zaledwie pięć procent szansy na brak jakichkolwiek powiązań między zmiennymi

P4. Doświadczenie z zażywaniem substancji psychoaktywnych - liczba odp.		(%)
A. Nie stosuje żadnych substancji	5	2
B. Stosuje tylko legalne substancje	9	4
C. Zdarzyło się stosować n. legalne substancje	87	36
D. Stosuje nielegalne substancje regularnie, lub zamierza je jeszcze stosować	142	58

P5. Kiedy zazwyczaj przyjmują substancje psychoaktywne (wielokrotnego wyboru) - liczba odp.		(%)
A. Na imprezach otwartych (w klubach, na koncertach).	143	59
B. Na imprezach zamkniętych (np. domówkach).	167	69
C. Na ustalonych w tym celu okazjach (np. ze znajomymi w lesie).	153	63
D. W innych, nie-imprezowych, okolicznościach (np. w pracy, szkole).	36	15
E. Samemu, bez szczególnej okazji.	59	24

W pytaniu piątym można było zauważyć przewagę pierwszych trzech odpowiedzi, co nie powinno być szczególnie zaskakujące, ponieważ odnoszą się one do okoliczności rozrywkowych. Warto jednak zwrócić uwagę, że to właśnie w okolicznościach towarzyskich najczęściej spożywane są takie substancje - mając do wyboru maksymalnie trzy najczęstsze okoliczności, tylko ¼ respondentów wskazała, że przyjmuje substancje psychoaktywne "samemu, bez szczególnej okazji". Jedynie 14% ankietowanych nie zaznaczyło żadnej z dwóch pierwszych odpowiedzi w tym pytaniu. Płeć ankietowanych różnicowała odpowiedzi w niewielki, ale zauważalny sposób - kobiety o 9% częściej od mężczyzn zaznaczały odpowiedź A, podobnie mężczyźni częściej od kobiet wskazywali odpowiedź C., oraz niemal dwa razy częściej niż kobiety odpowiedź E - "samemu, bez szczególnej okazji". Osoby spoza regionu pomorskiego częściej też zaznaczały odpowiedź D. (25%), niż osoby z Trójmiasta (14%) czy z spoza Trójmiasta (3,6%) oraz zdecydowanie częściej odpowiedź E. (44%) w stosunku do osób z Trójmiasta (22%) i z województwa pomorskiego, poza Trójmiastem (14%). Trudno wskazać przyczynę takich wyników, ale warto zwrócić uwagę, że grupa osób "spoza regionu pomorskiego" pokrywa się w danych niemal całkowicie z osobami, które wypełniały ankietę zdalnie. Nie da się też wykluczyć wpływu błędów w wypełnianiu, ale nie mogą one wytłumaczyć tej tendencji do końca.

2.3 Praktyki zażywania substancji

Najbardziej obszernym pytaniem w ankiecie było pytanie szóste, dot. wzorów używania substancji, będące tabelą 23 substancji psychoaktywnych i ich grup, na której respondenci określali czy i jak dawno ostatnio korzystali z danej substancji, w jakim wieku byli kiedy spróbowali jej po raz pierwszy oraz w jakim stylu ich używali (jeśli dotyczyło) - *wyłącznie w celach medycznych bądź duchowych, okazjonalnie np. w ramach imprezy, czy regularnie*. W pierwszej tabeli wyników zaprezentowano ilość osób, które choć raz w życiu przyjmowały określoną substancję oraz dane dotyczące wieku pierwszego kontaktu z nią. Wśród 5 najbardziej popularnych dla respondentów substancji trzy z nich były legalne - alkohol (na pierwszym), napoje energetyczne (na trzecim) i nikotyna (na czwartym) oraz dwie nielegalne - konopie (na drugim miejscu) i MDMA (na piątym). Każdą z nich spróbowało przynajmniej 80% ankietowanych. Następne w kolejności znalazły się LSD (61%), amfetamina (54%), grzyby psylocybinowe (42%), kokaina (34%), Nowe Substancje Psychoaktywne (inaczej dopalacze - 29%), leki na receptę (28%) i inne stymulanty, takie jak metamfetamina (28%). Najrzadziej zaznaczane (poniżej 10% respondentów) były opiaty oraz kokaina w kryształach. Przy substancjach podkreślonych kolorem wykluczone zostały przypadki, w których zaznaczono przyjmowanie ich jedynie w celach medycznych. Są to różnego rodzaju leki, których przyjmowanie przez respondentów w tych celach nie miało tutaj znaczenia. Najniższy wiek kontaktu z używką należy również do tych samych legalnych substancji psychoaktywnych. Jest to średnio 14 lat dla napojów energetycznych, 14,6 dla alkoholu i 15 dla nikotyny. Należą też do nich najniższe zarejestrowane wyniki - 8 lat dla nikotyny i napojów energetycznych, 2 lata dla alkoholu. Wyżej na liście znajdują się po raz kolejny konopie (średnio 16 lat), a następnie leki bez recepty (17 lat), kodeina (18 lat), Nowe Substancje Psychoaktywne (18 lat) i "inne stymulanty" (19 lat). W tym momencie warto zwrócić uwagę na jeden z problemów, który pojawił się w ankiecie, jakim było wybiórcze wypełnianie tej tabeli przez niektórych respondentów. Wielokrotnie zdarzało się otrzymać ankiety, w których respondenci po prostu nie zaznaczali wieku lub opcji dodatkowych (na temat stylów używania), lub wypełniali ją błędnie. Choć odpowiedzi sprzeczne czy niekompletne mogły być usuwane, to braki danych powodowały problemy, czego przykładem są odpowiedzi odnośnie wieku przy substancji numer siedem (oznaczonej gwiazdką). Średnia wieku pierwszego zażycia cracku poniżej 17 roku życia jest mylnym wynikiem, ponieważ z 10 osób, które korzystały z tej substancji jedynie 3 wpisały liczbę w rubrykę wieku. Żadna substancja nie była pozbawiona braków danych pod tym względem, ale żadna nie miała ich aż tyle.

P6. Tabela częstości stosowania substancji			Wiek pierwszej styczności z substancją			
Substancja	Ilość osób	Procent	Średnia	Mediana	Wiek min.	Wiek max.
1. Alkohol	237	99	14.6	15	2	20
2. Nikotyna	219	92	15	15	8	22
3. Napoje energetyczne	227	95	14	14	8	26
4. Marihuana lub haszysz	228	96	16	16	11	40
5. Stymulanty kognitywne	46	19	19.2	19	13	29
6. Kokaina	80	34	21.8	21	16	34
7. Crack	10	4	*16.7	*17	*16	*17
8. Amfetamina	128	54	19	19	14	27
9. Inne stymulanty (np. metamfetamina)	66	28	18.8	19	14	23
10. MDMA, 2C-B lub podobne	197	83	19.4	19	13	34
11. LSD	145	61	19.4	19	13	33
12. Grzyby psylocybinowe	99	42	20.8	20	15	40
13. DMT	39	16	20.7	21	15	27
14. Kodeina	50	21	18	18	12	24
15. Heroina/opium	12	5	20	20	14	25
16. Inne opiaty (np. morfina)	21	9	19.6	20	14	27
17. Ketamina	31	13	21	21	15	25
18. Inhalanty	53	22	20.2	19.5	13	33
19. GHB/GBL	24	10	20.8	22	16	25
20. Nowe Substancje Psychoaktywne	68	29	18	18	13	27
21. Inne naturalne psychodeliki	36	15	19.7	18	13	40
22. Leki na receptę	67	28	19	19	12	29
23. Leki bez recepty	50	21	17.4	17	13	22

Inne substancje, w których proporcja braków danych była wysoka to “inne naturalne psychodeliki” (30%), “stymulanty kognitywne” (27%), “heroina/opium” (25%) “inne opiaty” oraz “kokaina” (po 22%). Substancje z największą proporcjonalną ilością braków danych były też najczęściej u dołu listy częstości zażywania, mogło to więc wynikać zwyczajnie z wielkości bazy danych, ale były to też substancje, na temat których respondenci mogli być niechętni do udzielenia informacji - z kokainy skorzystało aż 34% respondowanych, ale ponad ⅓ nie wskazała wieku. W przyszłości należy zwrócić szczególną uwagę na dopasowanie formy tego typu pytania do wygody i komfortu wypełniającego. Największą popularność legalnych substancji łatwo wytłumaczyć ich dostępnością, co przedkłada się na niższy wiek inicjacji. Przykładem tego jest stosowanie leków bez recepty, jak Acodin, który w niższych dawkach hamuje uciążliwy kaszel, a w wyższych powoduje stany euforyczne. Bardzo dużą popularnością cieszy się również marihuana, która zaznaczana była przez respondentów częściej niż nawet nikotyna i napoje energetyczne. Pomimo zakazu jej posiadania, szeroki dostęp mają do niej nawet osoby nieletnie. Oprócz popularnego empatogenu jakim jest MDMA, wiele osób sięgało też przede wszystkim po stymulanty, takie jak amfetamina czy kokaina, oraz psychodeliki takie jak LSD czy grzyby psylocybinowe. Pozostałe substancje pojawiały się nie częściej niż w 30% odpowiedzi, ale respondenci nie ograniczali się zazwyczaj jedynie do kilku najpopularniejszych substancji - aż 70% próbowała którejś spoza 9 najpopularniejszych substancji wymienionych przed chwilą, a 90% próbowała którejś spoza 5 najczęściej wybieranych. Zakres ilości zaznaczanych przez ankietowanych substancji był spory - od 1 substancji psychoaktywnej, aż do 21 z podanych. Mediana ilości różnych substancji przyjmowanych przez respondentów wynosiła 8. Różniła się ona zdecydowanie w zależności od płci i w mniejszym stopniu w zależności od wieku i miejsca wypełnienia ankiety. W przypadku mężczyzn średnia wynosiła 9.8 substancji a mediana rostała do 9, w przypadku kobiet średnia wynosiła 7.8 a mediana 7, zaś pozostałe osoby miały wyniki pośrednie. Osoby w wieku 18 lub mniej lat miały średnio kontakt z 8 substancjami, tak samo jak osoby 19-21, a w kolejnych przedziałach wiekowych ilość ta wzrastała. Osoby wypełniające ankietę zdalnie miały kontakt ze średnio jedną substancją więcej. To, że kobiety mają mniejsze doświadczenie z substancjami psychoaktywnymi od mężczyzn, przejawia się w wielu odpowiedziach tej ankiety. Stosują mniej nielegalnych substancji, rzadziej przyjmują je samotnie lub bez szczególnej okazji, oraz znacznie częściej ograniczają się do ich mniejszej ilości - dwa razy więcej kobiet niż mężczyzn znalazło się w grupie osób, które stosowały tylko od 1 do 4 z wymienionych substancji i o połowę mniej wśród osób, które skorzystały z 12 lub więcej substancji z listy. Różnica ta zmniejsza się co prawda (choć nie znikną) jeśli uwzględni się tylko substancje przyjmowane w ciągu ostatniego miesiąca, co wskazuje na większą tendencję do eksperymentowania z substancjami wśród mężczyzn. Uwzględnienie w tabeli częstości stosowania tylko przypadków z ostatniego miesiąca nie zmieniało w znaczny sposób kolejności popularności substancji. Uwzględnienie za to tylko odpowiedzi z ostatniego tygodnia wskazało coś interesującego - nikotyna, alkohol, napoje energetyczne i konopie były czterema substancjami, które otrzymały zdecydowaną większość odpowiedzi - alkohol i nikotyna po 150 a napoje energetyczne i konopie po 100 (w zaokrągleniu). Następną najczęściej przyjmowaną w ciągu tygodnia przed wypełnieniem ankiety substancją była kokaina, z 29 przypadkami (12% wszystkich respondentów). Tylko 14% ankietowanych nie korzystała z ani jednej z tych czterech substancji w ostatnim tygodniu.

Ilość poszczególnych przyjmowanych substancji	Przynajmniej raz w życiu (ilość i %)		W ciągu ostatniego miesiąca (ilość i %)	
Mało substancji (1-4)	25	10.5	103	44.6
Średnia ilość substancji (5-11)	157	66	115	50
Znaczna ilość substancji (12-18)	49	20.6	13	5.6
B. duża ilość substancji (19+)	7	2.9	0	0

P6. Tabela częstości stosowania substancji		Pytania dodatkowe (ilość i %)					
Substancja	Średnia częstoliwość	W celach medycznych lub duchowych		Okazjonalnie np. w ramach imprezy		Regularnie np. na codzień	
1. Alkohol	3.47	3	1.3	198	83.5	32	13.5
2. Nikotyna	3.37	0	0	79	36.1	130	59.2
3. Napoje energetyczne	3.07	9	4	90	31.6	78	32.8
4. Marihuana lub haszysz	3.14	39	17	147	64.2	59	25.9
5. Stymulanty kognitywne	2.1	8	11.5	18	19.6	8	13.5
6. Kokaina	1.76	1	1.3	45	56.3	3	3.8
7. Crack	1.4	0	0	3	30	0	0
8. Amfetamina	2.41	2	1.5	101	68	12	9
9. Inne stymulanty (np. metamfetamina)	2	3	4.5	38	56.7	4	6.
10. MDMA, 2C-B lub podobne	2.66	25	12.7	159	80.7	3	1.5
11. LSD	2.22	95	65.5	73	50.3	5	3.4
12. Grzyby psylocybinowe	2.06	58	58.6	39	39.4	1	1
13. DMT	2.31	27	69.2	9	23.1	0	0
14. Kodeina	1.88	11	44	27	71.1	8	34.8
15. Heroina/opium	1.58	0	0	6	50	2	16.7
16. Inne opiaty (np. morfina)	1.89	6	22.2	6	22.2	5	18.5
17. Ketamina	2.13	7	22.6	18	58.1	0	0
18. Inhalanty	2.15	0	0	40	71.4	2	3.8
19. GHB/GBL	1.88	0	0	15	62.5	2	8.3
20. Nowe Substancje Psychoaktywne	1.87	6	8.8	38	55.9	6	8.8
21. Inne naturalne psychodeliki	1.86	18	50	9	25	1	2.8
22. Leki na receptę	2.27	14	17.1	34	41.5	20	24.4
23. Leki bez recepty	1.86	9	15.3	30	50	7	11.9

W powyższej tabeli znajdują się pozostałe dane zebrane na podstawie odpowiedzi do pytania szóstego: średnia z pytania o to jak dawno była przyjmowana substancja¹⁴, oraz częstość zaznaczania opcji dodatkowych, wielokrotnego wyboru. Substancjami z najwyższymi wartościami średniej z pierwszej kolumny, czyli tymi z których respondenci korzystali częściej w ostatnim czasie niż w odległej przeszłości, były przede wszystkim te cztery, które wskazano powyżej, każda ze średnią powyżej 3. Kolejnymi były MDMA i amfetamina, które widniały w podobnym miejscu na liście popularności substancji, ale też DMT, z którego korzystał znacznie mniejszy odsetek osób. DMT, razem z grzybami psylocybinowymi i kokainą, były używane w ciągu tygodnia przed wypełnieniem ankiety przez podobny procent ankietowanych, ale porównując wyniki pozostałych psychodelików, takich jak LSD, z których korzystało więcej osób, ale w bardziej odległym czasie, wysoki wynik DMT jest tu prawdopodobnie zwodniczy¹⁵. Niewykluczonym jest, że część respondentów przyjmowała DMT niedługo przed wzięciem udziału w ankiecie niezależnie od rzeczywistego stylu używania substancji. Wskazuje to na ograniczenia tej formy budowy pytania, co powinno się wziąć pod uwagę przy kolejnych iteracjach badań praktyk użytkowników substancji. Mieszany sukces odniosły również pytania dodatkowe do substancji. Substancje najczęściej zaznaczane jako przyjmowane w celach medycznych bądź duchowych to LSD i grzyby psylocybinowe. Następną najczęściej zaznaczoną substancją były konopie, ale stanowiło to zaledwie 17% odpowiedzi użytkowników tej substancji. Substancje, których użytkownicy najczęściej określali ich używanie w tych celach to psychodeliki, oprócz dwóch już wymienionych były to DMT i “inne naturalne psychodeliki” (np. ayahuasca). Każda z nich była traktowana w ten sposób przez 50-70% użytkowników. Najczęściej określany jako przyjmowany okazjonalnie przez respondentów był alkohol, zaznaczyło tak 83% jego użytkowników, ale tylko 13% określiła, że przyjmuje go regularnie (choć 63% korzystała z niego w ciągu ostatniego tygodnia). Drugie było pod tym względem MDMA - określiło je tak ponad 80% użytkowników, przy czym jedynie 1.5% (3 osoby) uznały je za coś przyjmowanego regularnie. Wysoki wynik otrzymała również amfetamina - 68% traktuje ją jako używkę okazjonalną, 9% jako coś używanego regularnie - oraz konopie - 64%. Tu jednak, ponad ¼ użytkowników zaznaczyła, że przyjmuje ją również regularnie. Największy wynik pod względem regularności otrzymała zdecydowanie nikotyna - regularnie przyjmuje ją niecałe 60% użytkowników. Po niej w tej kategorii znajdują się napoje energetyczne (33%) oraz konopie. Jednakże, wyższy wynik procentowy (prawie 35%) otrzymała w tej kwestii kodeina, którą ponad 70% wskazało również jako substancję przyjmowaną okazyjne, ale porównywanie tych wyników z pozostałymi substancjami jest problematyczne ze względu na stosunkowo małą liczbę użytkowników kodeiny. Problem wynikał z tego, że odpowiedzi się nie wykluczały i pozostawiały pewną przestrzeń do interpretacji, co podkreśliło problem wspomniany na początku - niektórzy respondenci zignorowali, lub nie zrozumieli tej części tabeli. W sytuacji, w której substancja była przyjmowana przez respondenta w raczej wyjątkowych bądź jednorazowych okolicznościach, poprawnym było wskazanie tego poprzez niezaznaczenie żadnej z komórek, czego nie dało się potem odróżnić od braków danych. W przyszłości, na rzecz wyższej jakości danych, powinno się zamieścić tam zamkniętą, wyczerpującą kafeterię odpowiedzi.

14 1 - w ciągu życia, 2 - w ciągu ostatniego roku, 3 - w ciągu ostatniego miesiąca, 4 - w ciągu ostatniego tygodnia; średnią należy traktować poglądowo, bo są to wartości porządkowe

15 Nie bez znaczenia może być tu bardzo krótki czas działania palonego DMT - ok. 30 minut, w porównaniu do większości innych psychodelików, np. LSD - 8-12 godz.

P7. Tabela praktyk redukowania szkód							Średnia z odpowiedzi
Metody redukcji szkód	Nie stosuję, nie zwraca uwagi		Stosuję czasami, nie zawsze zwraca uwagę		Stosuję możliwie zawsze, uważa na to		
1. Sprawdzam skład substancji przed zażyciem.	113	52.8	75	35	26	12.1	1.59
2. Piję wodę, napoje lub izotoniki przy używaniu substancji (jeśli to wskazane).	3	1.3	23	10.2	199	88.4	2.87
3. Unikam dzielenia się rurką lub igłą.	25	17.1	50	34.2	71	48.6	2.32
4. Dobrze kruszę przed wciąganiem.	10	7	31	21.8	101	71.1	2.64
5. Kupuję tylko z rzetelnych źródeł.	14	6.4	93	42.7	111	50.9	2.44
6. Kiedy nie znam dobrze substancji, zaczynam od małej ilości.	5	2.4	57	27.1	148	70.5	2.68
7. Planuję, gdzie, kiedy i ile biorę.	10	4.7	76	35.3	129	60	2.55
8. Robię sobie przerwy od zażywania, gdy czuję, że robię to zbyt często.	21	10.1	94	45.4	92	44.4	2.34
9. Nie „zeruję” ani nie dorzucam spontanicznie.	7	3.4	59	28.8	139	67.8	2.64
10. Nie nadwyrężam się (np. schodzę spod sceny, aby odpocząć).	41	19.5	92	43.8	77	36.7	2.17
11. Unikam mieszania depresantów.	20	11.2	53	29.8	105	59	2.48
12. Unikam mieszania stymulantów.	20	12.4	35	21.7	106	65.8	2.53
13. Unikam mieszania stymulantów z depresantami.	14	6.4	59	26.9	146	66.7	2.6
14. Unikam zażywania kiedy nie czuję się komfortowo w danym otoczeniu.	33	15.1	77	35.2	109	49.8	2.35

W pytaniu siódmym respondenci mieli wskazać jak często, jeśli w ogóle, stosują się do wymienionych form redukowania szkód (które ich dotyczą). Niestety, to pytanie również ucierpiało pod względem braków danych - ok. 10% ankietowanych pozostawiło je pustym lub w większości pustym, a podczas przenoszenia kwestionariuszy do bazy danych dało się zauważyć, że nieznaczna część respondentów wypełniała to pytanie nieuważnie (np. zaznaczając tę samą odpowiedź w każdym wierszu). W części kwestionariuszy zabrakło również przez pomyłkę opcji “nie dotyczy”. Nieprawdą byłoby jednak stwierdzenie, że uzyskane tu dane są zafałszowane lub nieużyteczne - znaczna większość odpowiedzi została złożona poprawnie - jednakże treść bądź forma pytania siódmego wymagałaby rewizji względem stosowania go w przyszłości. Przechodząc do wyników, w tabeli zaprezentowano częstość poszczególnych odpowiedzi do każdej z praktyk, procent jaki stanowiły względem wszystkich ważnych odpowiedzi oraz średnią otrzymaną po nadaniu kategoriom wartości 1-3, dla łatwiejszego porównywania. I tak - zdecydowanie najrzadziej praktykowaną przez respondentów metodą z przedstawionych było “sprawdzanie składu substancji przed zażyciem (np. testem kolorymetrycznym)”, ponad połowa respondentów wskazała, że nie zwraca na to w ogóle uwagi a tylko 12%, że robi to możliwie zawsze. Warto zaznaczyć, że nie brano tu pod uwagę odpowiedzi osób, które nie stosowały substancji możliwych do testowania. Jest to istotny wynik, biorąc pod uwagę tematykę warsztatów i kierunek edukacji, których dotyczył projekt w ramach organizowanych wydarzeń. Mężczyźni częściej od kobiet zaznaczali niesprawdzanie zawartości substancji przy pomocy testów, ale różnica ta nie była znaczna (istotność $p=0.06$ w teście chi-kwadrat). Dużo wyraźniejszą różnicę nadawał wiek respondentów, ale przede wszystkim wśród osób z Trójmiasta ($p=0.015$) - wraz z wiekiem wzrastał odsetek osób stosujących testy. Wśród osób poniżej 21 roku życia 65% zaznaczyła “nie stosuje, nie zwracam uwagi”, w porównaniu do 40% osób w wieku 22 lat lub więcej. Wśród osób spoza Trójmiasta takiej tendencji nie zauważono, ale należy pamiętać, że stanowiły one mniej niż 30% wszystkich ankietowanych, więc zwiększona liczba obserwacji mogłaby to wyklarować. Do najczęściej stosowanych praktyk deklarowanych przez respondentów należało “picie wody, napojów lub izotoników przy używaniu substancji (kiedy to wskazane)” - 88% respondentów wskazało, że robi to możliwie zawsze, a jedynie 1.3%, że nie zwraca na to uwagi. Biorąc pod uwagę tylko odpowiedzi osób, które korzystały w życiu z MDMA (substancji przy której odpowiednie nawodnienie jest istotne), odsetek stosujących się do tej praktyki możliwie zawsze wzrasta do 90%, więc można uznać, że jest to najprawdopodobniej uświadomiona praktyka redukcji szkód. Jest to również jedna z najłatwiejszych praktyk, w przeciwieństwie do testowania zawartości substancji. Drugą po nawodnieniu najczęściej stosowaną praktyką z wymienionych było “zaczynanie od małej ilości, jeśli nie zna się dobrze substancji”, stosowaną możliwie zawsze przez 70% ankietowanych. W tym wypadku po raz kolejny płeć respondentów miała tu zdecydowane znaczenie ($p=0.006$) - kobiety znacznie rzadziej ignorowały stosowanie się do tej praktyki. W rzeczywistości, ⅓ kobiet zaznaczyły, że robią to możliwie zawsze a ⅓, że nie zawsze. Żadna kobieta nie stwierdziła, że nie zwraca na to w ogóle uwagi. Potwierdza to niejako poprzednie przypuszczenie o większej skłonności do eksperymentowania wśród mężczyzn, oraz mniejszej obawy przed negatywnymi konsekwencjami odmiennego stanu świadomości. Inną często stosowaną praktyką było “dobre kruszenie substancji przed wciąganiem”, którą 71% respondentów stosowało możliwie zawsze, ale tu już powoli wzrastał odsetek respondentów, którzy nie zwracają na to uwagi (7%). Była to również praktyka, na temat której wypowiedziało się najmniej, bo 142 ankietowanych, z powodu dużej liczby osób, których ta praktyka nie dotyczyła (nie używający substancji psychoaktywnych które wymagają kruszenia) i dużej ilości braków danych. Wciąż była to jednak ponad połowa wszystkich respondentów (58%). Drugą praktyką z najmniejszą liczbą odpowiedzi było “unikanie dzielenia się igłą lub rurką” (146), tutaj częstość stosowania jej przez respondentów była zdecydowanie mniejsza. Mniej niż połowa stosowała się do tego możliwie zawsze a 17% nie zwracała na to w ogóle uwagi. Jeszcze mniej respondentów pilnowała by “nie nadwyrężać się (np. schodzić spod sceny, aby odpocząć)” - ok. ⅓ nie zwracała na to uwagi, 44% robiła to czasami a 37% możliwie zawsze. Wyższy wynik, choć wciąż niepokojąco mały zdobyła opcja “kupuję tylko z rzetelnych źródeł” - nieznacznie ponad połowa respondentów stara się robić to możliwie zawsze a 6,4% nie zwraca na to uwagi. Odrobinę mniej niż połowa ankietowanych “unika zażywania kiedy nie czuje się komfortowo w danym otoczeniu”, przy 15% osób nie zwracających na to uwagi. Co ciekawe, w tym przypadku odpowiedzi kobiet i mężczyzn były do siebie bardzo zbliżone. Pozostałe metody redukcji szkód również nie wykazywały już żadnych znaczących zależności w stosunku do zmiennych niezależnych. W następnym pytaniu respondenci zostali poproszeni o wskazanie głównych źródeł wiedzy z jakich czerpią informacje dotyczące substancji psychoaktywnych, ale wyniki odpowiedzi przedstawione zostaną już w następnej części raportu, na temat wiedzy respondentów na temat substancji.

2.4 Test wiedzy respondentów

Na podstawie pytań 10 do 13 został sporządzony indeks punktowy od 0 do 60, który posłużył za wynik testu wiedzy respondentów na temat substancji psychoaktywnych. Pytanie dziesiąte brzmiało “czemu służy testowanie substancji (np. testami kolorymetrycznymi)?” i za poprawną odpowiedź (“sprawdzeniu obecności substancji”) respondenci otrzymywali 3 punkty. W pytaniu jedenastym respondenci mieli za zadanie wskazać, które z podanych nazw testów są prawdziwymi testami na obecność substancji - wskazanie poprawnie prawdziwych testów było warte 1 punkt każdy, a wskazanie fałszywych po ½ punkta. Przy 6 prawdziwych i 6 fałszywych testach w pytaniu, maksymalną liczbą punktów do osiągnięcia było 9. To rozwiązanie zostało zastosowane na drodze kompromisu, ze względu na to, że wiele osób zaznaczało jedynie prawdziwe testy (których byli pewni) resztę pozostawiając pustą. Mogło to być spowodowane trudnością pytania lub zbyt dużą liczbą pozycji, co odstręczało od pełnego wypełnienia pytania. Nadanie pełnej punktacji za wskazanie testów fałszywych dałoby więc przewagę nie wynikającą zupełnie z wiedzy respondenta, a nie nadanie za to żadnych punktów umniejszyłoby wkład pozostałych. W pytaniu dwunastym, w którym respondenci mieli wskazać prawdziwość lub fałszywość 8 zdań na temat substancji psychoaktywnych, ten problem się już nie pojawił - niezaznaczone pozostały tylko pola w których respondenci nie byli pewni swojej odpowiedzi. Poprawne wskazanie prawdziwości czy fałszywości każdego zdania dodawało jeden punkt, do maksymalnie 8 punktów. Pozostałe 40 punktów było do zdobycia w pytaniu trzynastym.

P11. Odczynniki służące do testowania kolorymetrycznego					
Testy prawdziwe	Zaznaczyło poprawnie - ilość i %		Testy fałszywe	Zaznaczyło poprawnie - ilość i %	
Hofmann test	110	98.2	Zuckermann test	30	71.4
Ehrlich test	94	94.9	Mabelynn test	35	79.5
Mecke test	101	99	Robadrom test	33	76.7
Marquis test	129	99.2	Pearson’s test	36	85.7
Simon’s test	16	38.1	Gebel’s test	35	81.4
Froehde test	28	62.2	Shapiro–Wilk test	40	90.9

P12. Stwierdzenia na temat substancji psychoaktywnych		
Zdania prawdziwe (zaznaczyło poprawnie - ilość i %)		
1. Do testowania jednej substancji należy używać przynajmniej dwóch różnych odczynników.	167	88.4
2. Do testowania substancji potrzeba jej mniej niż minimalna dawka, która powodowałaby jakiś efekt.	192	90.6
3. Psychodeliki nie powodują “zjazdu” jaki występuje np. przy braniu stymulantów.	114	54.5
4. Psychodeliki mają dość silne działanie przeciwzapalne, a do tego bez skutków ubocznych występujących przy stosowaniu sterydów.	33	22.6
Zdania nieprawdziwe (zaznaczyło poprawnie - ilość i %)		
5. Narkotyki syntetyczne są zawsze bardziej niebezpieczne i mają groźniejsze skutki uboczne od psychoaktywnych substancji pochodzenia naturalnego.	105	49.5
6. Marihuana nie ma działania uzależniającego oraz leczy wiele groźnych chorób, w tym raka.	142	67.6
7. Mikrodawkowanie LSD może być stosowane w celu zniwelowania objawów odstawienia tej substancji.	91	52.9
8. Ryzyko uzależnienia od danej substancji zależy głównie od złożonych czynników psychospołecznych i biologicznych, w nikłym stopniu zaś od samej substancji.	97	47.5

Respondenci mieli do uszeregowania 9 popularnych substancji psychoaktywnych, od najbardziej do najmniej szkodliwych w dwóch kategoriach - ich szkodliwości dla użytkownika (szkody zdrowotne, psychiczne, śmiertelność, potencjał uzależniający itp.) oraz dla otoczenia (środowiska, społeczeństwa, ekonomii, wzrostu przestępczości, itp.). Ustawienie każdej substancji na odpowiednim miejscu uzyskiwało po 20 punktów. Pula ta została obliczona poprzez wyciągnięcie różnicy między poprawną pozycją substancji a pozycją wskazaną przez respondenta, potraktowanie jej jako wartości bezwzględnej, odjęcie jej od maksymalnej możliwej do uzyskania wartości (zmieniając ilość błędów na ilość punktów) i podzielenie na pół. Znaczenie miała odległość wskazanego miejsca a nie jego kierunek, dlatego z wartości należało zdjąć znak ujemności a finalna wartość została podzielona na pół, ponieważ w innym wypadku możliwa do uzyskania byłaby tylko co druga wartość - każdy “błąd” w uszeregowaniu oddalał ze swojego miejsca dwie substancje, zwiększając tym pulę o 2 wartości. Należy więc zwrócić uwagę, że otrzymanie 10 z 20 możliwych punktów w kategorii jest porównywalne do ustawienia substancji w sposób losowy. Niemniej, najmniejsza uzyskana wartość w kategorii “szkodliwość dla użytkownika” wynosiła 5, a w “szkodliwości dla otoczenia” - 3 punkty.

P13. Uszeregowanie substancji względem jej realnej szkodliwości (od lewej - najgroźniejsze, do prawej - najmniej groźne)			
Od 0 do 10 punktów (%)	od 11 do 15 punktów (%)	od 15 do 20 punktów (%)	Średnia liczba punktów
Substancje uszeregowane względem szkodliwości dla użytkownika: Heroina, alkohol, kokaina, amfetamina, tytoń, konopie, ecstasy, LSD, grzyby psylocybinowe.			
13.6	45.6	40.8	14.35
Substancje uszeregowane względem szkodliwości dla otoczenia: Alkohol, heroina, tytoń, konopie, kokaina, amfetamina, ecstasy, LSD, grzyby psylocybinowe.			
29.8	54.8	15.4	11.94

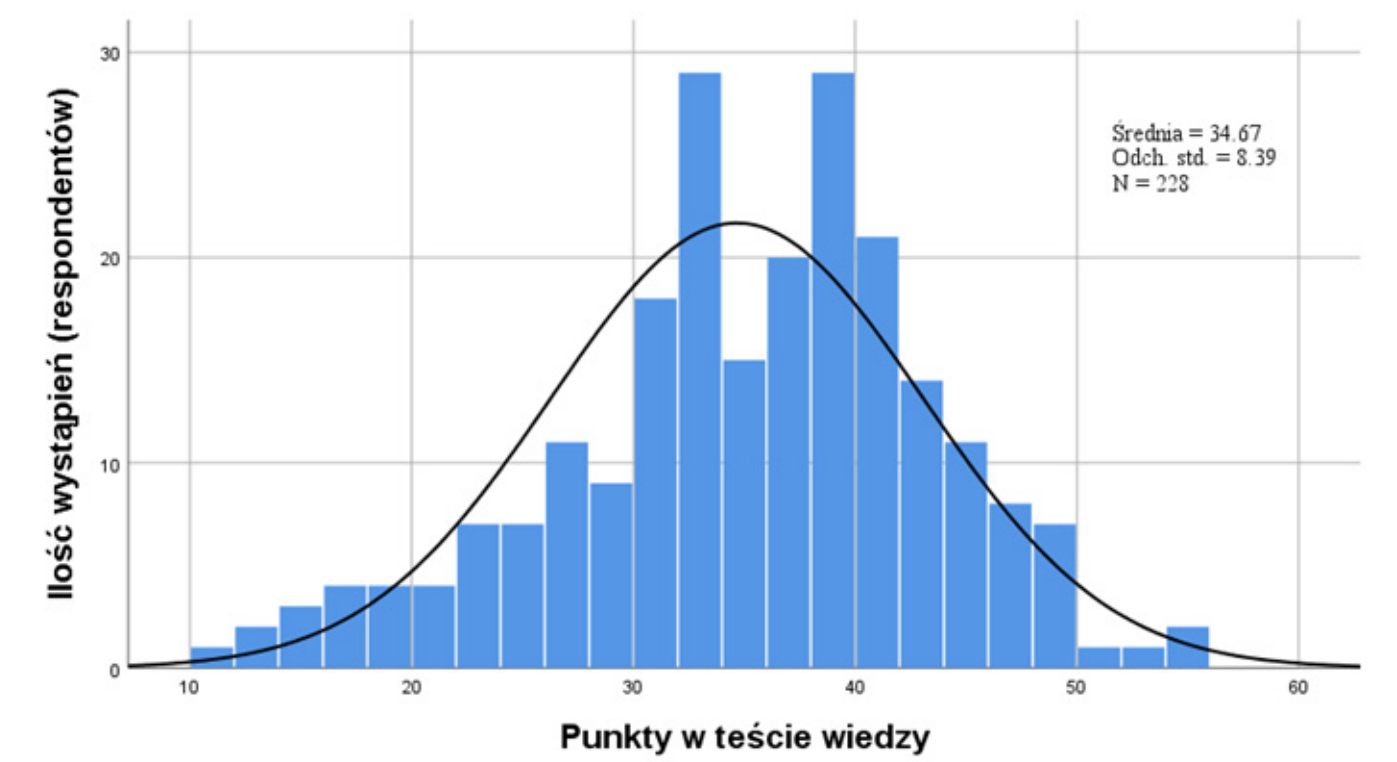
Pytania do merytorycznej części ankiety wzięły się w dużej części z informacji przewidzianych do poruszenia w ramach warsztatów z korzystania z testów kolorymetrycznych (sensu działania testów - w pytaniu 10 i 12 i znajomości rzeczywistych odczynników do testowania - pytanie 11) oraz z faktów i mitów na temat działania substancji (pytanie 12). Relatywna szkodliwość substancji została określona na podstawie wyników badania opublikowanego w The Lancet, tak jak wspomniano już wcześniej. W pytaniu 10 poprawnej odpowiedzi udzieliło 63% respondentów. Wśród tych, którzy wzięli udział w warsztatach ten odsetek był większy, ale wciąż ok. ⅓ wskazała tutaj błędną odpowiedź. Zmienne niezależne (takie jak wiek czy płeć) nie miały znacznego wpływu na poprawność odpowiedzi w tym pytaniu, osobista ocena wiedzy respondenta również. Drugą w kolejności najczęściej zaznaczoną odpowiedzią było “wszystkie z powyższych” (testowanie substancji służy więc sprawdzeniu obecności substancji, jej jakości i wszystkich domieszek) co jednak po prostu nie jest prawdą. W pytaniu 11 respondenci z dużą dokładnością byli w stanie zidentyfikować 4 z 6 prawdziwych testów kolorymetrycznych, przy czym pozostałe dwa rzeczywiście były rzadziej używanymi testami. Ilość otrzymywanych punktów z tego pytania wzrastała zdecydowanie wśród osób, które brały udział w warsztatach w stosunku do pozostałych - średnia ilość punktów otrzymywanych za to pytanie wynosiła 2.5 a mediana 2 punkty, a wśród osób po warsztatach obie wartości wzrastały o 1 punkt. Wśród osób, które nie brały w nich udziału średnia wynosiła 1.25, a ponad połowa nie otrzymała w nim żadnych punktów. Różnica może nie wydawać się wielka, ale niskie oceny w tym pytaniu wynikają ze stosunkowo wybiórczego wypełniania tego pytania przez ankietowanych - niewiele ponad 30% otrzymała 4 lub więcej punktów w tym zadaniu, ale wśród osób, które nie brały udziału w warsztatach było to zaledwie 8%. Częstym przypadkiem było zaznaczanie jako prawdziwe tylko tych testów, których respondenci byli pewni, uzyskując tym samym 3 do 4 punktów, jak zrobiło 30% biorących udział w warsztatach, ale tylko 13% z tych, którzy na nich nie byli. Wyniki nie różnicowały się też znacząco ze względu na zmienne niezależne, a osoby deklarujące swoją wiedzę na temat substancji jako większą niż średnia wychodziły w tym pytaniu nawet nieznacznie gorzej od pozostałych. Choć precyzyjność pomiaru pytania mogłaby ulec poprawie, to skuteczność warsztatów w przekazywaniu wiedzy na temat testów kolorymetrycznych oraz brak tej wiedzy uprzednio u użytkowników substancji jest zauważalna. Wartość ewaluacyjna tego badania ma jednak swoje ograniczenia, wynikające głównie ze względów praktycznych - skala wydarzenia, jak i próby 250 ankietowanych była do tego zwyczajnie za mała. Ewaluacja długoterminowa czy wyodrębnienie dużej grupy kontrolnej nie była możliwa w skali tego badania. Nie oznacza to jednak, że wyniki są nieprzydatne do ewaluacji - biorąc pod uwagę tylko respondentów wypełniających ankietę na miejscu (w ramach wydarzenia) różnice w wynikach są zachowanie, jeśli nie zastrzone, pojawia się tu jednak problem wielkości próbki. Spośród osób, które były na wydarzeniu ale nie brały udziału w warsztatach aż 87% nie zdobyła więcej niż 2 punkty a zaledwie 2 osoby zdobyły ich więcej niż 3, mowa tu jednak o próbce 37 osób. Wśród osób wypełniających ankietę online znacząca część była również na wydarzeniu, po prostu nie wypełniła na nim ankiety. Wśród nich, osoby które brały udział w warsztatach otrzymały średnio 4.5 punkta, co sugeruje, że wiedza uzyskana na warsztatach nie znikła od razu. Jednakże, fakt tego, że zdecydowali się on wypełnić

ankietę w późniejszym czasie z nieprzymuszonej woli, mógł korelować z ich zaangażowaniem w warsztaty i wydarzenie, była to też grupa zaledwie 27 osób. Przy tak małych próbkach wyniki stają się bardziej narażone na czynniki zewnętrzne. Tym samym, różnica 1 punkta w średniej na przestrzeni całego operatu nabiera więcej znaczenia. W następnym pytaniu, 12, średnią otrzymywaną ilością punktów było 3.87. Wśród osób biorących udział w warsztatach rosła ona do 4.13, a u pozostałych spadała do 3.56. Na dwa pytania odnoszące się do tematów zdecydowanie poruszanych w ramach warsztatów (stwierdzenie 1 i 2 w tabeli powyżej) osoby biorące udział w warsztatach odpowiadały poprawnie częściej - 85.6% odpowiedziało poprawnie, w stosunku do 69% osób z pozostałej grupy w pytaniu pierwszym, i 93.7% w stosunku do 83.1% w drugim pytaniu. Obecność na warsztatach zwiększała częstotliwość poprawnych odpowiedzi w znaczący sposób jeszcze tylko w stwierdzeniu 8 - 54% w stosunku do 34% u osób, które nie brały udziału w warsztatach. Stwierdzenie nr 4, które sprawiało respondentom najwięcej problemów zostało poprawnie zaznaczone tylko przez 22% a aż 61 osób pozostawiło je pustym - prawie dwa razy więcej niż zaznaczyło je poprawnie¹⁶. Odnosiło się do mało znanej, aczkolwiek prawdziwej właściwości psychodelików. Zmienne takie jak wiek, płeć, miejsce zamieszkania czy wypełniania ankiety oraz osobista ocena własnej wiedzy nie zdawały się mieć nawet w przybliżeniu tak dużego wpływu na ilość punktów jak obecność na warsztatach. Można to potraktować jako pewien wykaz skuteczności przekazywania informacji podczas warsztatów. Co ciekawe, w pytaniu 13, średnia ilość punktów za uszeregowanie substancji względem szkodliwości dla użytkownika oraz dla otoczenia były niższe u osób, które wzięły udział w warsztatach - kolejno 13.93 i 11.35 w stosunku do 14.88 i 12.69 u osób, które nie brały udziału. Zależność może być w tym przypadku myląca - istotność testu chi-kwadrat jest tu na poziomie 17 i 25 procent. Istotną zależność wykryto w tym przypadku w zależności od płci (z powodów już poruszanych) oraz osobistej oceny wiedzy respondenta. Osoby, które oceniały swoją wiedzę słabiej, rzeczywiście otrzymywały mniej punktów za uszeregowanie substancji, ale osoby, które oceniały swoją wiedzę jako wysoką w porównaniu oceniających ją jako dość dobrą, otrzymały nieznacznie mniej punktów w obu kategoriach. Większe doświadczenie z substancjami psychoaktywnymi również korelowało z ilością punktów w tym przypadku, ale tylko w przypadku uszeregowania substancji względem szkodliwości dla użytkownika. Poprawne uszeregowanie substancji w zależności od szkodliwości dla otoczenia było dla respondentów zdecydowanie trudniejsze. Względem szkodliwości dla użytkownika, alkohol i konopie, oraz w mniejszym stopniu kokaina i heroina, były oceniane jako mniej szkodliwe niż w rzeczywistości, z kolei MDMA i grzyby, a w mniejszym stopniu LSD, tytoń i amfetamina jako groźniejsze. W drugiej kategorii różnice były dużo większe. Respondenci stawiali konopie średnio o niemal trzy pozycje dalej niż wskazywałyby na to badania, tytoń o dwie pozycje a alkohol o ponad jedną. Jako dużo groźniejszą traktowali oni amfetaminę, następnie kokainę, grzyby psylocybinowe, ecstasy i w mniejszym stopniu LSD i heroinę.

P13. Uszeregowanie substancji przez respondentów	Szkodliwość dla użytkownika		Szkodliwość dla otoczenia	
	Średnie wskazywane miejsce (różnica)	Rzeczywiste miejsce	Średnie wskazywane miejsce (różnica)	Rzeczywiste miejsce
Alkohol	3.37 (+1.37)	2	2.32 (+1.32)	1
Amfetamina	3.7 (-0.30)	4	3.66 (-2.34)	6
MDMA	5.8 (-1.20)	7	5.91 (-1.09)	7
Grzyby psylocybinowe	7.84 (-1.16)	9	7.81 (-1.19)	9
Heroina	1.44 (+0.44)	1	2.47 (+0.47)	2
Kokaina	3.65 (+0.65)	3	3.64 (-1.36)	5
Konopie	7.34 (+1.34)	6	6.89 (+2.89)	4
LSD	7.26 (-0.74)	8	7.27 (-0.73)	8
Tytoń	4.57 (-0.43)	5	5.04 (+2.04)	3

16 Wykluczone tutaj zostały przypadki, w których respondenci wypełnili to pytanie mniej niż w połowie - w sumie 31 przypadków z czego 21 pozostawiło pytanie całkiem pustym.

W sumie za odpowiedzi w pytaniach 10-13 respondenci otrzymali średnio 34.67 punktów. Najwyższy osiągnięty wynik wynosił 55/60 punktów, a najniższy 11/60. Wyniki były mocno skoncentrowane wokół wartości środkowych (odchylenie standardowe = 8.39) - 7% respondentów otrzymało nie więcej jak 20 punktów, 25% otrzymała nie więcej jak 30, dokładnie połowa otrzymała 35 lub mniej punktów a ¾ otrzymały nie więcej niż 40. Mężczyźni otrzymywali średnio 37 punktów, kobiety 32, a osoby niebinarne 38. Ilość otrzymywanych punktów zdawała się rosnąć wraz z wiekiem - osoby nie starsze niż 18 lat miały średnią 34.6 punktów, osoby między 22 a 25 rokiem 35, a osoby powyżej 25 roku 37. Jednakże, to osoby między 19 a 21 rokiem życia otrzymywały najmniej, bo średnio 33.75 punktów. Wzięcie udziału w warsztatach zwiększało średnią punktów do 35.08, w porównaniu do pozostałych ze średnią 34.14. Znaczną była również pozytywna relacja między ilością substancji z których korzystał ankietowany a ilością otrzymanych punktów, choć osoby, które spróbowały ich najwięcej (powyżej 17 różnych) otrzymywały niższe wyniki. Ze wszystkich porównywanych zmiennych, większe doświadczenie ze stosowaniem substancji psychoaktywnych korelowało najbardziej z wyższymi wynikami w teście.

Wracając jeszcze do źródeł wiedzy na temat substancji psychoaktywnych, jakie wskazywali respondenci w pytaniu ósmym: zdecydowanie najbardziej popularnym źródłem wiedzy były “doświadczenia własne” respondentów, które zaznaczyło ¾ wszystkich ankietowanych. Ponad połowa zaznaczyła również “fora i grupy tematyczne” oraz “artykuły w internecie”. Najrzadziej wskazywanymi odpowiedziami była “wiedza ogólna/popkultura” i “szkoła/wizyty edukacyjne”. Osoby zaznaczając odpowiedzi D. i E., a więc bardziej profesjonalne źródła, rzeczywiście otrzymywały średnio więcej punktów (średnio ok. 36) od pozostałych. Co ciekawe, te odpowiedzi były zaznaczane częściej przez kobiety niż mężczyzn (o 10 kobiet więcej w odpowiedzi D. i 2 w odpowiedzi E.). Mężczyźni częściej zaznaczali odpowiedzi B., C. oraz H., z czego zaznaczenie odpowiedzi C. i H. współwystępowały z nieznacznie wyższymi średnimi punktów (ok. 35 punkt). Najmniejszą średnią punktów otrzymały osoby, które zaznaczyły odpowiedzi F. i G. (ok. 31 punktów), z czego były to w większości kobiety. W odpowiedziach zauważalne były zależności względem wieku czy oceny poziomu własnej wiedzy, ale były one raczej nieznaczne - odpowiedź C. wskazało ¾ osób w wieku 18 lub mniej lat a odpowiedź B. ¾ osób w wieku 26 lub więcej. Osoby, które oceniały swoją wiedzę na wysoką, częściej od pozostałych zaznaczały odpowiedzi D. i E. ale też podobnie częściej od innych wskazywali odpowiedź H. Pewnym problemem w tym pytaniu, który wystąpił przede wszystkim w elektronicznych wypełnieniach ankiety, było zaznaczanie zbyt wielu opcji na raz - maksymalna podana w pytaniu ilość wynosiła 3. W kwestionariuszach papierowych tylko trzy osoby zaznaczyły o jedną opcję więcej, w elektronicznych za to prawie 30 odpowiedzi zawierało 4 lub więcej opcji, a kilku respondentów zaznaczyło nawet wszystkie osiem. Odpowiedzi zawierające cztery opcje zostały jeszcze zaakceptowane, ale pozostałe musiały zostać usunięte.

P8. Źródła wiedzy, z których korzystają respondenci i które uważają za najpewniejsze		
Kategorie	Częstość	Procent
A. Rodzina, znajomi, bliscy	95	39
B. Z artykułów w internecie	129	53
C. Fora i grupy tematyczne	137	56
D. Badania naukowe	99	41
E. Literatura specjalistyczna	53	22
F. Szkoła / wizyty edukacyjne	11	5
G. Wiedza ogólna/popkultura	9	4
H. Doświadczenia własne	179	74

2.5 Opinie respondentów i ewaluacja

W trzeciej części ankiety znajdowały się cztery pytania odnoszące się do opinii respondentów na temat użytkowania substancji psychoaktywnych (pytanie 14 do 17) oraz dwa pytania odnoszące się do oceny wpływu wydarzenia i do oceny przydatności działań paryworkerskich (pytanie 18 i 19). W pytaniu 9 zawarto również pytanie o ocenę warsztatów, w których brali udział uczestnicy, dlatego jego wyniki zostaną opisane w tym miejscu. W pytaniu czternastym respondentom zaprezentowano 6 stwierdzeń na temat polityki narkotykowej - stosunku prawa i społeczeństwa wobec używek i substancji psychoaktywnych - i poproszono o wybranie jednego, które najtrafniej odpowiada ich opinii na ten temat. Trzy z kategorii skłaniały się ku legalizacji substancji a trzy ku zaostrzeniu lub pozostawieniu prawa jakim jest - dla ich łatwiejszego porównania odpowiedzi zostały w ten sposób przedstawione w tabelce. Prawie 80% respondentów wskazała jedną z opcji zakładających legalizację substancji psychoaktywnych, jednakże, ponad połowa z nich wskazała, że oprócz legalnego dostępu oraz narzucania standardów jakości i bezpieczeństwa, należy działać na rzecz depopularyzacji tych substancji, edukując populację o niebezpiecznych skutkach ubocznych (tak jak robi się to obecnie np. z papierosami). Ponad jedna trzecia wskazała opcję niezakładającą działań depopularyzacyjnych, a około 6% opcję niepodkreślającą również narzucania standardów jakości i bezpieczeństwa.

P14. Stosunek wobec narkopolityki	Częstość	Procent	Procent całości
Skłaniające się ku legalizacji:	191	100	78.6
1. Wszystkie używki powinno się traktować jak te obecnie legalne narzucając standardy jakości i bezpieczeństwa, należy natomiast działać na rzecz ich depopularyzacji tak jak robi się to np. z papierosami.	107	56	44
2. Wszystkie używki powinno się traktować jak te obecnie legalne - pozwalać na sprzedaż i produkcję, ale narzucać odgórnie standardy jakości i bezpieczeństwa. Skutki uboczne powinny być znane, ale nie powinno się ograniczać ludziom wolności takiego wyboru.	72	37.7	29.6
3. Wszystkie substancje które służą do rekreacji powinny być legalne, ponieważ decyzja o tym, czy chce się coś przyjmować czy nie, powinna zależeć wyłącznie od samego użytkownika.	12	6.3	4.9
Skłaniające się ku prohibicji:	51	100	21.4
4. W miarę możliwości, powinno się przeciwdziałać stosowaniu w społeczeństwie jakichkolwiek substancji psychoaktywnych.	3	5.9	1.2
5. Powinno się ograniczać dostęp do takich substancji, ale tylko tych rzeczywiście groźnych dla zdrowia lub społeczeństwa.	39	76.5	16
6. Odpowiada mi sytuacja, w której narkotyki funkcjonują w "szarej strefie" i używa się ich pomimo oficjalnej prohibicji narkotykowej.	9	17.6	3.7

Spośród pozostałej, ⅓ respondentów, ¼ wskazało, że co prawda należy (również prawnie) ograniczać dostęp do substancji psychoaktywnych, ale tylko tych rzeczywiście groźnych. Z pozostałych, 17.6% (jedynie 3.7% wszystkich ankietowanych) wskazało, że odpowiada im obecna sytuacja funkcjonowania narkotyków w "szarej strefie", a jedynie 3 osoby wskazały, że powinno się przeciwdziałać stosowaniu w społeczeństwie jakichkolwiek substancji psychoaktywnych. Opinie prezentowane przez respondentów należały zdecydowanie do przeważnie liberalnych i pozytywnie nastawionych do stosowania substancji psychoaktywnych, ale tego należało się spodziewać po próbie osób, które zdecydowały się przyjść na wydarzenie lub wypełnić ankietę online. Wartym uwagi jest jednak to, że dominowało wśród nich poczucie potrzeby działań redukujących szkody, nawet poprzez depopularyzację stosowania niebezpiecznych substancji, ale bez zastosowania twardej prohibicji. Odpowiedzi w tym pytaniu nie różnicowały się szczególnie w kwestii wieku, miejsca zamieszkania, rodzaju ankiety a nawet średniej ilości używanych substancji¹⁷. Wpływ na rodzaj odpowiedzi miała za to płeć, oraz wiedza respondentów. Kobiety zdecydowanie częściej od mężczyzn wybierały opcje skłaniające się ku prohibicji - 60% więcej kobiet niż mężczyzn zaznaczyło kategorię nr 5., dwie pozostałe również zaznaczały częściej (kategorię nr 6 zaznaczyło za to siedem kobiet i dwoje mężczyzn). Miało to również swoje odzwierciedlenie w odpowiedziach na pytanie 3 (o ocenę swojej wiedzy) - spośród osób określających swoją wiedzę jako dość dobrą lub wysoką, 80% zaznaczyła opcję 1 lub 2., choć opcje nr 2. zaznaczyło proporcjonalnie więcej osób określających swoją wiedzę jako niską lub średnią. Dla osób, które wybierały opcje skłaniające się ku prohibicji średnia ilość punktów w teście wiedzy była mniejsza - 31.5 punkta w porównaniu do 35.6 dla osób wybierających kategorie 1-3. Wśród osób wybierających opcję 4 i 6 średnia ta wynosiła niewiele ponad 29 punktów, ale mówimy tu o grupie w sumie 12 ankietowanych.

P15. Stanowisko wobec osób z uzależnieniem	Częstość	Procent
A. Jeśli ich uzależnienie utrudnia codzienne funkcjonowanie, a użytkownik wyrazi zgodę, należy ich traktować jak osoby chore i leczyć zgodnie z dostępną opieką zdrowotną.	178	73.6
B. Należy ich traktować jako osoby chore, ale udanie się na terapię odwykową nie powinno zależeć od ich decyzji, a od odpowiednich regulacji prawnych.	31	12.8
C. Powinny być traktowane jak każde inne osoby, gdyż używanie takich substancji jest ich indywidualną decyzją i w żaden sposób ich nie definiuje.	29	12
D. Takie osoby powinny być przed tym powstrzymywane, przez ograniczenie dostępu do substancji a nawet ograniczenie wolności.	3	1.2
E. Osoby przyjmujące nielegalne substancje popełniają błąd, przed którym innych należy przestrzec, a użytkowników ukarać by odwieść pozostałych od takiej decyzji.	1	0.4

17 Można tu jednak wskazać pomniejszą zależność - z najwyższej średniej ilości substancji korzystały osoby wybierające kategorie nr 3. (9.67 substancji) a z najniższej - kategorię nr 5. (7.85). Wielkość poszczególnych grup odpowiedzi była jednak za mała by tę zależność uznać za całkowicie pewną.

Podobnie do pytania czternastego, w pytaniu piętnastym respondenci mieli wybrać opcję, która najtrafniej odpowiadała ich przekonaniom, tym razem na temat osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych - ¾ postawiło się tu za rozwiązaniem odpowiadającym temu zastosowanemu w Portugalii. Opcje B. i C. uzyskiwały tu zbliżoną ilość odpowiedzi a pozostałe były wybierane tak rzadko, że trzeba je było wykluczyć przy porównywaniu średnich, jako błąd statystyczny. Odpowiedzi w tym pytaniu były do siebie bardzo zbliżone niezależnie od większości pozostałych zmiennych. Wiek, miejsce zamieszkania, rodzaj ankiety ani średnia ilość spróbowanych substancji nie miała tu szczególnego znaczenia. Płeć w małym stopniu wpływała na odpowiedzi - kobiety odpowiadały na to pytanie niemal identycznie jak mężczyźni, osoby niebinarne jednakże zaznaczyły w większości odpowiedź A. (8/11 - pozostałe zaznaczyły odpowiedź B.). Jedyna zauważalna różnica w odpowiedziach mieściła się na płaszczyźnie wiedzy respondentów. Osoby zaznaczające odpowiedź C. otrzymywały średnio o 2 punkty mniej w teście wiedzy (32.73 do 35.76) - osoby zaznaczające odpowiedź A. zdobywały nieznacznie ponad średnią punktów w teście. Miało to przekład również na odpowiedzi w pytaniu 3, ale istotność testów statystycznych była tu niska. Pytanie szesnaste odnosiło się do stosunku ankietowanych wobec szkodliwych skutków ubocznych substancji psychoaktywnych. Respondenci mieli wybór między stwierdzeniem, że żadna taka substancja nie jest całkowicie bezpieczna, każda jest bezpieczna w odpowiednich warunkach, oraz że zależy to od samej substancji.

P16. Stosunek wobec szkodliwych skutków ubocznych	Częstość	Procent
A. Żadna taka substancja nigdy nie jest całkiem bezpieczna. To ryzyko, które bierze na siebie użytkownik.	115	51.1
B. Stosowana z umiarem, wiedzą i w bezpiecznych warunkach, żadna substancja nie jest rzeczywiście niebezpieczna.	73	32.4
C. Zależy to od samej substancji, jedne są bezpieczne, inne przeciwnie.	37	16.4
D. Nie zgadzam się z żadnym z powyższych.	18	n/a

Ponad połowa ankietowanych, która wybrała jedną z tych trzech opcji, wskazała tu pierwszą odpowiedź - “żadna substancja nie jest całkiem bezpieczna” - ½ wskazała odpowiedź B. a jedynie 16% stwierdziło, że zależy to w gruncie rzeczy od substancji. Odpowiedzi w tym pytaniu korelowały najwyraźniej z wiedzą respondentów - średnia uzyskanych w teście punktów dla osób, które wybrały odpowiedź A. lub C. wynosiła ok. 33.2 punkty, ale wśród osób, które wskazały odpowiedź B. była ona znaczne wyższa - 36.9 punktów. Osoby, które zaznaczyły odpowiedź A. korzystały w życiu też ze średnio jednej substancji mniej, niż pozostali. Co ciekawe, odpowiedź A. wybrało również ⅓ osób, które w pytaniu 14 wskazało, że “powinno się ograniczać dostęp do takich substancji, ale tylko tych rzeczywiście groźnych dla zdrowia lub społeczeństwa”, wskazując, że nie są to w oczach respondentów wykluczające się postawy. Pytanie siedemnaste odnosiło się do najskuteczniejszych, zdaniem respondentów, sposobów ograniczenia szkód związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Niestety, wyniki odpowiedzi w tym pytaniu ucierpiały znacząco ze względu na jego konstrukcję - pytanie oferowało cztery proponowane sposoby oraz opcję “trzeba połączyć kilka z nich/żadne z powyższych”. Połączenie tych dwóch możliwości, jak i założenie, że respondenci będą wykazywali wyraźną preferencję wobec określonego sposobu okazało się błędem. Aż 67% respondentów zaznaczyło tę opcję, co znacznie ograniczyło realną liczbę użytecznych odpowiedzi. Takie wyniki nasunęły też jednak pewien użyteczny wniosek - zdaniem większości respondentów, żadne z wskazanych rozwiązań nie byłoby skuteczne samotnie, zauważalnym jest tu odczuwalna potrzeba różnorodnych działań w tę stronę, nie tylko samej edukacji czy kontroli dystrybucji. Wśród osób, które wskazały jeden z czterech podanych

sposobów, podobne często wskazywano na “edukacja na temat niebezpieczeństw związanych z zażywaniem” oraz “oferowanie najbezpieczniejszych wersji substancji poprzez kontrolę dystrybucji”. Pozostałe odpowiedzi można w zasadzie uznać za obserwacje odstające (osoba, która zaznaczyła odpowiedź A., była jedną z tych, która stosowała jedynie legalne substancje psychoaktywne).

P17. Sposoby ograniczenia szkód związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych.	Częstość	Procent ważnych	Procent całości
A. Możliwie najściślejsza prohibicja. Ograniczenie dostępu do używki.	1	1.3	0.4
B. Edukacja na temat niebezpieczeństw związanych z zażywaniem.	37	47.4	15.6
C. Pomoc i leczenie skutków stosowania substancji psychoaktywnych.	6	7.7	2.5
D. Oferowanie najbezpieczniejszych wersji substancji poprzez kontrolę dystrybucji, ale bez ograniczania dostępu.	34	43.6	14.3
E. Trzeba połączyć kilka z wymienionych / żadne z powyższych	159	n/a	67.1

W pytaniu osiemnastym respondenci zostali zapytani o to jak wydarzenie, w którym wzięli udział, wpłynęło na ich nastawienie wobec tematu substancji psychoaktywnych i ich używania. Większość respondentów wskazało w nim, że ich nastawienie nie zmieniło się, ponieważ już poniekąd zbiegało się ono ze stosunkiem reprezentowanym przez wolontariuszy i prelegentów wydarzenia - “poruszane na nim kwestie były mi już wcześniej wiadome” - 5% wskazała, że przedstawione na nim informacje nie przekonały ich do zmiany zdania a 25%, że to wydarzenie w pewnym stopniu zmieniło ich nastawienie wobec substancji psychoaktywnych i ich używania. Mowa tu jednak tylko o osobach, które pozostawiły w tym pytaniu ważną odpowiedź - aż 36% nie była jej w stanie udzielić, głównie dlatego, że nie wszyscy ankietowani brali udział w wydarzeniu. Zrozumiałym jest, że znaczna liczba osób, które wzięły w nim udział miały już pozytywne nastawienie do tematu redukcji szkód i nie-penitencjarnej polityki narkotykowej - 83% osób wybierających tu pierwszą odpowiedź, w pytaniu 14 wybrało odpowiedź skłaniającą się ku legalizacji, a ⅓ osób, które wybrały stwierdzenie skłaniające się ku prohibicji w pytaniu 18 wskazała, że wydarzenie znacząco wpłynęło na ich opinię. Zmiana nastawienia uczestników wobec substancji psychoaktywnych nie była głównym celem wydarzenia - było nim ustanowienie platformy do dyskusji i edukacji na ten temat - dlatego ¼ odpowiedzi wskazujących na zmianę nastawienia uczestnika można traktować jako sukces. Wskaźnikiem, który reprezentowałby problem w jakości bądź sposobie przekazywania informacji podczas wydarzenia byłaby znaczna ilość odpowiedzi B., których w rzeczywistości było zdecydowanie mało, choć nieznacznie więcej niż odpowiedzi D. W obu przypadkach średnia ilość substancji, z których korzystali oraz średnia ilość punktów w teście była zdecydowanie niższa od średniej, ale częstości były tu zdecydowanie za małe by testy statystyczne były tu dokładne.

P18. Wpływ wydarzenia na nastawienie wobec tematu substancji psychoaktywnych i ich używania	Częstość	Procent ważnych	Procent całości
A. To wydarzenie nie wpłynęło znacząco na moją opinię, bo poruszane na nim kwestie były mi już wcześniej wiadome.	109	69.9	44.9
B. To wydarzenie nie wpłynęło znacząco na moją opinię, gdyż przedstawione na nim informacje nie przekonały mnie do zmiany zdania.	8	5.1	3.3
C. To wydarzenie dało mi do myślenia, ale nie zmieniło całkiem mojego zdania.	33	21.2	13.6
D. To wydarzenie znacząco zmieniło moje nastawienie.	6	3.8	2.5
E. Nie jestem w stanie udzielić odpowiedzi.	87	n/a	35.8

Ankietowani bardzo wysoko oceniali wydarzenie “Zażyj Dawkę Wiedzy - kino edukacyjne SIN”. Aż 90% wszystkich respondentów stwierdziła, że wydarzenia takie jak to zorganizowane w ramach projektu, są potrzebne i efektywne dla redukcji szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Nawet bardziej imponujący zdaje się fakt, że tylko 4 osoby (1.5%) stwierdziły, że jest przeciwnie. Osoby, które brały udział w warsztatach (135 respondentów) były również zadowolone - 83% z nich oceniło je pozytywnie, 16.3% nie miało zdania a zaledwie jedna (0.7%) oceniła je negatywnie. Przy tak przytłaczającej ilości pozytywnych odpowiedzi trudno o wskazanie związku z innymi zmiennymi, ale można zaznaczyć, że osoby, które zaznaczały niższe oceny w pytaniu 19, miały również mniejsze doświadczenie z substancjami i otrzymywały mniej punktów. Osoba, która jako jedyna oceniła warsztaty negatywnie otrzymała z kolei aż 47 punktów w teście i korzystała w życiu w 12 różnych substancji z listy, ale przyczyna jej niezadowolona jest trudna do określenia.

P19. Ocena efektywności i użyteczności wydarzenia dla redukcji szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych	Częstość	Procent
A. Są bardzo potrzebne i koniecznie powinno ich być więcej.	140	57.6
B. Są przydatne i mogłoby ich być więcej.	80	32.9
C. Nie mam zdania / nie potrafię odpowiedzieć.	19	7.8
D. Nie są aż tak efektywne, nie trzeba ich dużo więcej.	3	1.2
E. Nie są skuteczne i nie powinno się ich więcej organizować.	1	0.4

2.6 Wnioski z badania

Badanie przeprowadzone w ramach tego projektu przyniosło wiele danych na temat środowiska użytkowników substancji psychoaktywnych w Trójmieście, które mogą zostać wykorzystane w ukierunkowaniu przyszłych działań z rodzaju redukcji szkód. Przyniosło też model narzędzia, które po wprowadzeniu poprawek może zostać skutecznie zaadaptowane do kolejnych badań w zakresie praktyk użytkowania tych substancji. Szeroki zakres tematyczny badania wskazał na wiele zjawisk, które można rozwinąć w sposób ukierunkowany w przyszłości, ale na ten moment pozostawił też wiele pytań bez odpowiedzi. Pod wieloma względami badanie to było wciąż zbyt małe by móc na jego podstawie wyciągnąć pewne wnioski na temat środowiska użytkowników, ale spełniło ono swoje zadanie jako test tego rodzaju narzędzia badawczego, bez którego zbudowanie badania w większej skali byłoby dużo trudniejsze i bardziej narażone na błędy. Pozwoliło ono również na przybliżenie opinii i doświadczeń grupy osób, z którą edukatorzy będą pracować w przyszłości. Wyniki wskazują na istnienie środowiska z dużym doświadczeniem w zażywaniu substancji psychoaktywnych o względnym poziomie wiedzy na temat praktyk ich bezpiecznego stosowania czy rzeczywistego zagrożenia jakie powodują. Temat testowania substancji testami kolorymetrycznymi okazał się dla wielu czymś zupełnie nowym, a praktyka testowania zawartości swojej substancji bardzo rzadko stosowaną, co wskazywało na rzeczywistą potrzebę w tej kwestii. Wydarzenie wzbudziło zainteresowanie przede wszystkim osób młodych, między 19-21 rokiem życia, w równiej mierze kobiet jak i mężczyzn choć o różnym stosunku do zażywania substancji, ale przeważnie pozytywnie nastawionych do tematu redukcji szkód i edukacji na temat substancji. W odpowiedziach na pytania oceniające to przedsięwzięcie widać było duży entuzjazm respondentów, oraz dużą odczuwalną potrzebę tego typu wydarzeń. Pomimo tego, że respondenci okazali się mieć zaskakująco duże doświadczenie osobiste z substancjami psychoaktywnymi, większość wskazywała na konieczność przeciwdziałania negatywnym skutkom stosowania tych substancji, włącznie z depopularyzacją niektórych, edukując o zagrożeniach jakie za sobą niosą. Trudno ocenić z punktu badania zainteresowanie jakie wzbudziły te wydarzenia w szerszej grupie społecznej użytkowników substancji, ale można z przekonaniem stwierdzić, że osoby, których zainteresowanie zostało nimi wzbudzone są chętne do kolejnych działań natury edukacyjnej w temacie bezpiecznego stosowania substancji psychoaktywnych.